БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 89 (10457) | 1964 оной апрелиин 14, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...ХА ДҮҮ, ХАНИ ЁҺОНОЙ АЯНШАЛГА

...оветско-венгерскэ хамтын мэдүүлгэ

...й Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, ...инистрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр ...щев түрүүтэй советскэ партийно-правитель... ...делегациин Венгридэ аяншалһанай дүнгүүд ...венгерскэ хамтын мэдүүлгэ соо согсологдоо. ...хадаа ВСРП-гэй ЦК-гай, Венгриин хүдэлмэри...шэнай революционно правительствын уряа... ...64 оной мартын 31-һээ апрелиин 10 хүрэтэр ...харюугай хани ёһоной аяншалга хэһэн бай...

...делегаци хадаа хаа хаанагүй аха дүү, үнэн ...ёһоор угтаһанайнь түлөө Венгриин хүдэл... ...социалис партиин Центральна Комитедтэ, ...Арадай Республикын правительствада, бүхы ...халуун баяр баясхалан хүргэнэ гээд мэ... ...тэмдэглэгдэнэ.

...Венгриин сүлөөлэгдэһөөр 19 жэлэй ойе ...дэ хабаадалсаһан, промышленна ба хүдөө ...предприятинуудта ошоһон, социализм бай...даа венгер арадай туйлаһан шэнэ амжалта...илсаһан байна.

...үедэ советско-венгерскэ хэлсээнүүд бо... ...талынхид Советскэ Союз болон Венгриин ...Республика доторхи политическэ, экономи... ...тухай, хоёр оронуудай партинууд, прави...дай ажал ябуулга тухай, социализм ба ...байгуулха хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай, ...Советскэ Союз Венгри хоёрой хоорондохи ...харилсаа холбоо улам саашадань хүгжөөхэ ...ай һанамжаяа халан абалсаба.

...Союзай Коммунис партиин, тэрэнэй ленин...льна Комитедэй хүтэлбэри доро ябажа, ком...ство байгуулха хэрэгтээ совет арадай туй...шагта үрэ дүнгүүдээр үнэн сэдьхэлһээ ...баясажа байһанаа ВНР-эй партийно-прави... ...делегаци бүхы венгер арадай үмэнэһөө ...ээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Советскэ Со... ...түгэс индустриальна гүрэн — коммуниз...риально-техническэ үндэһэ һуури байгуул...дай һуудал, байдал һайжаруулха талаар ехэ ...дые туйланхай гээд, мэдүүлгэ соо онсолон ...нэ. Коммунизм байгуулха замдаа совет ара...һан амжалтанууд түүхэтэ удха шанартай, ...ануудынь зол жаргалтай ерээдүй тээшэ даб...ыень хүн түрэлтэндэ гэрэлтүүлжэ үгэнэ. ...лмэришэд, колхознигууд болон интеллиген...һан амжалтанууд Венгриин ажалшадай ур... ...улам бадаруулна.

...ескэ, экономическа ба соёл культурынгаа ...й бүхы һалбаринуудта, өөрынгөө һуудал, ...жаруулха хэрэгтэ венгер арадай туйлаһан ...амжалтануудые советскэ делегаци тон ехэ ...йгаар тэмдэглэнэ.

...арадай гүрэн түрын, партийна, ажахын, ...турын байгуулалтада туйлаһан, социализ... ...жама ёһонууд болон оронойнгоо бодото эмхи... ...дые зүбөөр тааралдуулан хэрэглэһэн горитой ...дүршэл хадаа социалис байгуулалтын теори ...хада ВСРП-гэй ба венгер арадай оруулһан ...мүн болоно гээд советскэ делегаци тэмдэг...

...оронуудай хоорондохи харилсаанууд али бүхы ...дай талаар амжалтатайгаар хүгжэнэ гээд ...соо саашань хэлэгдэнэ. Экономическа Ха...һалалсалгын Совет дотор бэелүүлэгдэдэг со...нуудай экономическа харилсаа холбоон бү... ...үргэдэхэ ёһотой гэһэн нэгэн адли үзэл бодол ...ууд баримтална.

...социализмын системын бүри хүсэтэй боло...тэ, капитализмын ниитэ кризисэй улам бүри ...ээнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ..., капиталай оронуудта уласхоорондын про... ...хэдэг ангиин тэмсэлэй шангадаһанай эсэс...дай хубаарилга социализмын дэбжэлтын, эб ...ай аша туһада шууд эсэслэн хубилаа гэжэ ...ууд тэмдэглээ. Ниитын элдэб байгуулалта...дтэй харилсахадаа, хоёр оронуудай хэлбэ...р баримталдаг эбэй ёһоор зэргэ оршохо ле...о гуримууд тэдэнэй гадаадын политикын ...ури болоно. Мүнөө үеын түүхэтэ эрхэ бай...талагдадаг энэ политика хадаа хүн түрэл... ...найрамдалай аша туһада харюусадаг ганса...литика байха зуураа, социализмын түгэлдэр ...й урагшаа улам саашадаа дабшаха замыень ...үгэнэ.

...с оронуудай гаргаһан эдэбхи үүсхэлэй ...эй жэлнүүдтэ уласхоорондын байдал бүри ...н болоо, уласхоорондын түгшүүрил бата бо...дүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Советскэ Союз ба Вен...дай Республика болбол туйлаһан эдэ амжал... ...батадхаха, улам хүтжөөхэ шухала, тиигээд ...дын түгшүүрилэй һуларжа байһан ушарые ...эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэхи эрид хуби...та болгохо гэһэн нэгэн һаналтай юм.

...рамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай гол ...шань Советскэ Союз мүн болоно гэжэ венгер ...нэ гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

...рамдалай, национальна талаараа бэеэ даан...лай түлөө, арадуудай хоорондохи хани бари...төө тэмсэдэг хэдэн зуутаад миллион хүнүүд ...Союзые өөрынгөө гол түшэг тулгуури, ...эрхим һайн хани гэжэ харадаг юм.

...рамдал хангахын түлөө, хани барисаата со...ронуудай бата нэгэдэл болон жагсаалые бэхи... ...түлөө тэмсэхэдээ, ВНР-эй гаргаһан хүсэлэл ...совет арад үндэрөөр сэгнэнэ гээд мэдүүл...гдана.

...орондын түгшүүрилые һуларуулха талаар ... бүгэдэ ниитээрээ, түйсэдөөр буу зэбсэгээ ...хай договор баталха гээшэ айхабтар ехэ удха ...гээд тэмдэглэгдэнэ. Энэ асуудалаар Советскэ ...руулһан дурадхалнууд буу зэбсэг хуряаха ...р Женевскэ зүблөөнэй үмэнэ табигдажа бай...онуудые шиидхэхын тулада һайн үндэһэ ...можо үгэнэ. Агаарта, замбуулинай дайдада, ...ядерна буу зэбсэг туршалгые хорихо тухай ...баталагдаһанай ехэ удха шанарые, тэрэшэ...на буу зэбсэгтэй хэрэгсэлнүүдые замбуулинай ...гаргахагүй тухай СССР США хоёрой хоорондо үгэеэ ойлголсолгын удха шанарые онсолон тэмдэглэхэ шухала гээд хоёр таланууд тоолоно. Хилын ба газарай талаар гарадаг арсалдаануудые эбэй ёһоор шиидхэхэ тухай Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгые онсо шухала гэжэ Венгриин делегаци тоолоно.

Варшавска договорой гэшүүд болон НАТО-гой гэшүүд гүрэнүүдэй хоорондоо бэе бэедээ добтолхогүй тухай договор баталбал, шэнэ дайнай аюулые нилээд бага болгохо, дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые улам саашадань һуладхаха ябадалда нүлөөлхэ һэн гэжэ Советскэ Союз ба Венгриин Арадай Республика урдынхидаал мэтэ нэгэн һанал бодолтой гээд мэдүүлгэ соо саашань тэмдэглэгдэнэ. Уласхоорондын түгшүүрилэй эгээл аюултай гуламтануудые усадхаха гээшэ мүнөө эгээн шухала болонхой. Энээнтэй дашарамдуулан, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые усадхаха, Германиин бэеэ даанхай хоёр гүрэнүүдтэй эбэй договор баталха шухала гээд мэдүүлгэ соо заагдана.

Хоёр таланууд Кубын баатарлиг арадай талада эрид шууд тэмсэдэг байһанаа, Кубын республикын правительствын мэдээжэ табан пунктнуудые бүримүһэн дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ. Хоёр таланууд Урда Вьетнамай арадуудтай һаналаа нэгэдүүлжэ байһанаа мэдүүлээд, Урда Вьетнамай улад зондо эсэргүүгээр Америкын империалистнуудай хэдэг дайе эрид шууд буруушаагаа. Советскэ Союз болон Венгри хадаа Африкын түбидэ зэбүүрхэмээр колониальна гурим бүрин усадхаха замда һаад бэрхэшээлнүүдые байгуулха гэһэн империалис гүрэнүүдэй политикые шууд буруушаана. Бэеэ даанхай байдалаа, газар дайдынгаа бүрин бүтэн байха ябадалые хангахын түлөө тэмсэдэг Кипрэй арадай хуулита эрмэлзэлгэнүүдые Советскэ Союз болон Венгри дэмжэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Хитадай Арадай Республика ба Франциин республикын хоорондо дипломатическа харилсаануудай байгуулагдаһан ушарые хоёр таланууд бодото һайн политикын тэмдэг гэжэ сэгнээд, тэрэниие амаршална. Хоёр таланууд Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида КНР-эй хуулита эрхэнүүдые һэргээн байгуулхын түлөө эрид шууд тэмсэдэг байһанаа, Тайвань аралһаа Америкын сэрэгүүдые гаргахын түлөө эрид шууд тэмсэдэг байһанаа дахин мэдүүлнэ. США-гай сэрэгүүдые Урда Корейһээ гаргаха тухай, демократическа үндэһэ һуури дээрэ Корейе эбэй ёһоор дахин нэгэдүүлхэ тухай Корейн арад болон КНДР-эй правительствын үнэн зүб эрилтые хоёр таланууд мүн лэ дэмжэнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин түлөөлэгшэд өөһэдынгөө партинуудай ажал ябуулга тухай бэе бэедээ мэдээсэһэн, хоёр партинуудай хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаануудые улам саашадань үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ арга боломжонуудые хаража үзэһэн байна.

1957, 1960 онуудта Москвада болоһон коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Зүблөөнүүд дээрэ абтаһан документнүүдэй хэһэн тобшололнуудай зүб байһые ажабайдал батадхан харуулаа гэжэ хоёр партинууд дахин онсолон тэмдэглээд, эдэ документнүүдэй үндэһэ һуури дээрэ бүхы ажал ябуулгаяа эмхидхэнэбди гэжэ мэдүүлээ.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй гол ёһо гуримуудтай зохилдуулан, хоёр партинууд саашадаашье ревизионизмда, хуушарһан үзэл баримталха, олониитэһээ таһарха ябадалда эсэргүүгээр эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха байна. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэл бэхижүүлхын түлөө, социализм ба коммунизмын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ горитой хоро ушаруулдаг Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэриин һандаргахы ябуулгада эсэргүүгээр тэмсэхэ гээшэ мүнөө үеын эрхэ байдалда марксистско-ленинскэ партинуудай бэелүүлхэ шухалын шухала зорилго болоно гэжэ хоёр партинууд тоолоно.

Нээмэл арсалдаа болюулхын тулада, социалис хани барисаанай болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата жагсаалые бэхижүүлхын тулада Советскэ Союзай Коммунис парти ехэ тэсэмгэй байгаа, ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаа гэжэ Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис парти хангалтатайгаар тэмдэглэнэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Марксизм-ленинизмын ёһо гуримуудые аршалан хамгаалхын, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ талаар ВСРП-гэй баримталдаг хэлбэришэгүй сэхэ хараа шугамые Советскэ Союзай Коммунис парти үндэрөөр сэгнээ гээд мэдүүлгэ соо заагдана. Мүнөө тохёолдоод байһан эрхэ байдалда хитад хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг Ленинэй һургаалда харша, һүйдхэхы ябуулгануудта эрид шанга сохилто үгэхэ шухала гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти ба Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис парти тоолоно. Бүхы социалис оронуудай бата жагсаалтай байхын, марксизм-ленинизмын болон пролетарска интернационализмын ёһо гуримуудай үндэһэ һуури дээрэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэл бэхижүүлхын түлөө хоёр партинууд саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ юм.

Социализм ба коммунизм байгуулха талаар Советскэ Союзай Коммунис партиин революционно тэмсэлэй дүй дүршэлые Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис парти үндэрөөр сэгнээд, энэ дүй дүршэлые шудалха, хэрэглэхэ гээшэ ВСРП-дэ болон венгер арадта горитой ехэ удха шанартай гэжэ тоолоно.

Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин аяншалһанай, һанамжануудаа халан абалсаһанай эсэстэ Совет Социалис Республикануудай Союзай болон Венгриин Арадай Республикын арадуудай хани ёһоной харилсаанууд, аха дүү ёһоной харилсаа холбоон бүри ехээр бэхижээ, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын бата бэхи ёһо гуримуудта үндэһэлдэг Советскэ Союзай Коммунис партиин, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин бата нэгэдэл болон жагсаал бүри ехээр бэхижээ гээд мэдүүлгын түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Хамтын мэдүүлгэдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев болон ВСРП-гэй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын Түрүүлэгшэ Янош Кадар гараа табяа.

Үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан

Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг

...ПЕШТ, апрелиин 11. ...«Непсабадшаг», «Мадьяр ...«Непсава» газетэнүүд эдэ ...дэй редакцинуудта совет...тийно-правительственна де... ...толгойлотшо, КПСС-эй ...Нэгэдэхи секретарь, СССР-...нүүдэй Соведэй Түрүү... ...Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэ... ...тэр толилоо.

...соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: ...Арадай Республикада ...байха үедэмнай советскэ ...-правительственна делега... ...дээрэ гүрэнэй, партийна, ...организацинуудһаа, про... ...ба хүдөө ажахын пред...дай коллективүүдһээ, эм...нууд, һуралсалай газар... ...Венгриин зарим эрхэтэдһээ бэшэгүүд, телеграмманууд абтаһан байгаа.

Партийно-правительственна делегаци хадаа Советскэ Союзай Коммунис партида, правительствада, бүхы совет арадта зорюулан амаршалгануудые эльгээһэн Венгриин Арадай Республикын бүхы организацинуудта, ажалшадта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ. Городууд болон хүдөө тосхонуудтамнай, предприятинууд, кооперативууд, научна зургаанууд болон һуралсалай газарнуудтамнай ерэжэ айлшалыт гэһэн уряал делегацида эльгээһэн бүхы хүнүүдтэ советскэ партийно-правительственна делегаци мүн лэ баяр баясхалан хүргөөд, абаһан бүхы уряалнуудаа богони сагтай байһан дээрэһээ хэрэглэжэ шадаагүй байһандаа үнэн зүрхэнһөө халаглана.

Хүндэтэйгөөр угтаһан Венгриин Арадай Республикаһаа Эхэ ороноо бусаха үедөө социализм байгуулха хэрэгтээ, социалис оронуудай бата хани барисаа бэхижүүлхын түлөө, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлэй түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэхэдээ, саашадаа ехэ амжалтануудые туйлахыень аха дүү венгер арадта хүсэнэбди.

Социализм байгуулха хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень, хубиингаа ажабайдалда зол жаргалтай ажаһуухыень Венгриин бүхы ажалшадта үнэн сэдьхэлһээ хүсэнэбди.

Дахин уулзатараа, хүндэтэ ханинар ба нүхэдүүд!

Н. ХРУЩЕВ.

1964 оной апрелиин 10.

Таряалан, сабшалан уһалалгада бүгэдөөрөө хабаадая

1964 апрелиин 5 — 1964 майн 5

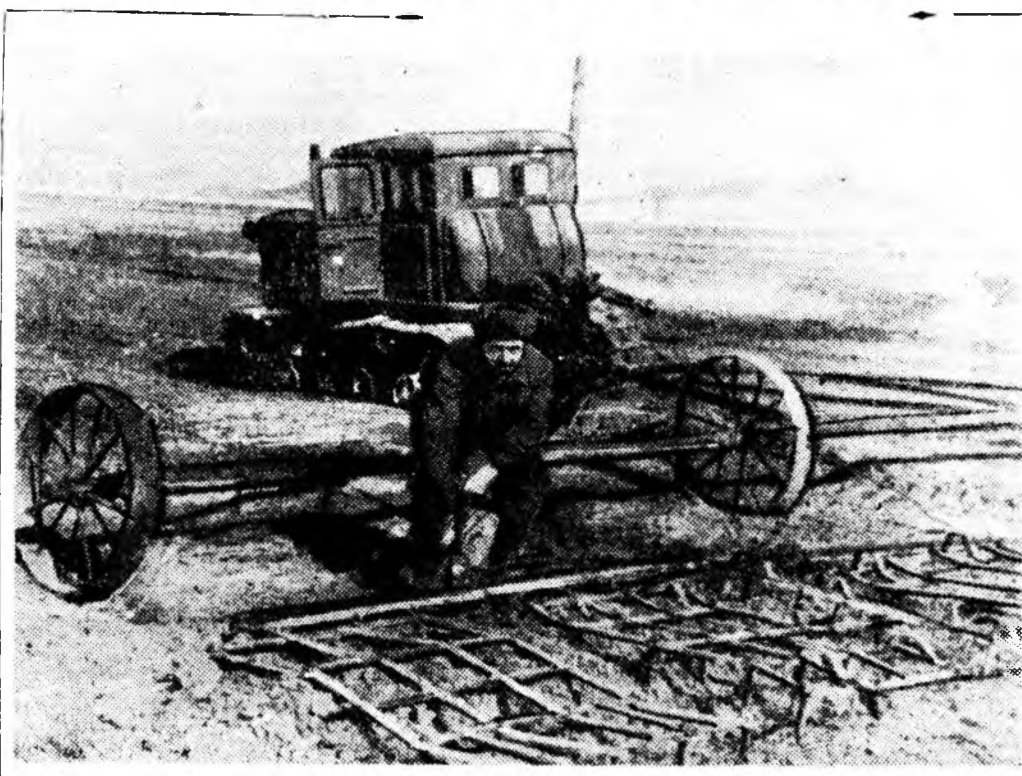

Газарай хүрьһэн дээгүүрээ хальһатажа, гантажа захалба. Эгээ энээхэн үедэ борнойложорхиходо хүрьһэнэй шииг нойтон баригдадаг гэжэ механизатор бүхэн мэдэхэ болонхой. Һаяын дулаан үдэрнүүдтэ Ивалгын туршалга - үйлэдбэрилгын ажахын механизаторнууд поли дээрээ гаража, хаа хаанагүй борнойлжо оробо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ ажахын 2-дохи отделениин тракторист В. А. Орлов намарай паар борнойлжо ябана.

Кукурузашадай оролдолго

Газараа саг соонь уһалжа, баян ургаса абахаар шиидэһэн Хяагтын совхозой кукурузашад эршэмтэйгээр ажаллажа оробо. Хоёрдохи отделениин кукурузашан Василий Тубановай звено хэдэн жэлдэ кукуруза тарижа байдаг. Сүхэ голой аралнуудта кукуруза тариха газар шэлэн олоод, насосно станци хэрэглэн, уһалалга хэжэ байнад.

Гурбадахи отделениин Цагаан Арал гэжэ газарта насосно станци тодхогдоо. Энэ хүдэлмэриие ударидажа байһан тракторист Абрам Цыремпилов 70 гектар кукурузын поли, 30 гектар сабшалан уһалха юм. Бүхыдөө сабшалан, таряалан уһалалгада 38 хүн хабаадана. Тэдэнэр тусхай звенонууд боложо хубаарилагданхай.

Ж. Васильев.

ЦОКТОЕВОЙ ЗВЕНОДО

МУХАР-ШЭБЭР. (**Телефоноор абтаба**). Манай «Дружба» колхоздо 8 тусхай звено эмхидхэгдээ. Эдэ звенонуудай хүдэлмэриие дүршэлтэй хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Мүнөө үедэ илангаяа кукурузашад һайнаар ажаллажа байнхай.

Колхозоймнай түрүү кукурузашадай нэгэн Жамсо Цоктоевой даадаг звено февраль һарын һүүлээр газараа уһалжа эхилээ һэн. Хёлго мүрэнэй эрьедэ насосно станци тодхожо, хамта 130 гектар поли уһалаад байна. 250 гектарта кукуруза ургуулха, тэндэһээ га бүриин 400 центнерһээ бага бэшэ ногоон эшэ набшаһа хуряажа абаха зорилготой.

Нүхэр Цоктоевой хүтэлбэрилдэг звено жэл бүри кукурузын баян ургаса абадаг дүршэлтэй юм. Хайшан гээд тиигэнэб? Эдэнэр нэн түрүүн полинуудаа һайса уһалдаг, үтэгжүүлдэг. Нёдондо Хёлго мүрэнэй дэргэдэ насосно станци тодхожо, хэдэн зуугаад гектар газар уһалһан, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэһэн байгаа. Гадна, тарилгаяа агротехническэ заабариин ёһоор, богони болзорто үнгэргөөд, ургасыень саг соонь харууһална. Мүнөөшье жэлдэ звеногойхид иимэ хүдэлмэри ябуулжа, полиин «хатанай» баян ургаса туйлахаар зориглонхой.

Бүхыдөө колхоздомнай 1600 гектар кукуруза таригдаха. Артелиин бусад звенонууд кукуруза тариха газартаа наг шэбхэ зөөжэ, уһалалга хэжэ эхилэнхэй. Тиихэдэ бригада бүхэндэ луговодуудай звено эмхидхэгдээ. Сабшалангай ехэнхи хубиие уһалжа, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын, ниитынгээ малда тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абахын түлэ тэдэнэр хүсэлгэ оролдолгоёо гаргажа байнхай.

Сабшалан, таряалан уһалагшад һайнаар урмашуулагдаха. Тэдэниие ажалдань эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадуулхын түлэ колхозой правлени, партийна комитет зохихо хэмжээ ябуулганууды харааланхай. Луговодууд, мүн таряалан уһалагшад газар уһалалгын үедэ мүнгэн түлөөһэ абаха болоно. Хэн оролдосотойгоор ажаллажа, хэхэ юумэеэ шанартайгаар бүтээнэб, уһалһан газарайнь хэмжээе хаража тэрээндэ түлөөһэн үгтэхэ. Жэшээлхэдэ, уһалагдаһан таряалангай га бүридэ 3 түхэриг, сабшалангай гектар бүридэ 1 түхэриг 80 мүнгэн түлэгдэхэ ушартай. Тиихэдэ газар уһалагшад үбһэ ногооной, ороохо таряанай болон бусад ургамалнуудай ургаса хараалһан түсэбһөө гадуур абаһан байбал, ажалай нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртэхэ.

П. СИНИЦЫН,
Мухар-Шэбэрэй управлениин «Дружба» колхозой главна агроном.

ШЭБХЫН ШУУҺЭН ШАДАЛТАЙ

Саянай хормойгоор һаянай игаабари дулаан боложо, хүбшэ хүндын саһан хайлан, гол горходой уһан хааян урдажа эхилээ.

Таряалан, сабшалан уһалха дүршэл шадабаритай олон хүнүүд Саянай совхоздо бэеэ зэһэжэ гаранхай. Эндэхи бүхы отделенинүүдтэ хамтадаа 500 гектар сабшалан, мүн таряалангай газар уһалагдаба.

Хоёрдохи отделениин механизатор Николай Агунов уһа бүлэдэг хүсэтэй станци хүдэлгэжэ, Эрхүү мүрэнһөө уһа сабшалан дээрээ гаргана. Хайшан гээд ажаллабал хүрьһэндэ уһан жэгдэ һайнаар тарахаб гэжэ мэдэхэ болоһон нүхэд Козырев, Холхин гэгшэд эрхимээр хүдэлнэ. Хэдыхэн үдэрэй туршада 40 гектар сабшалан, 8 гектар кукурузын газар уһалагдаа.

— Сабшаландамнай мянгаад тонно шэбхэ гаргагданхай. Шэбхэтэй холилдоһон шэмэтэ уһа тон гамтайгаар хэрэглэхые оролдонобди,—гэжэ газар уһалагша нүхэр Козырев хөөрэнэ.

Д. Янданов.

Республикын колхоз, совхозуудта гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1964 оной апрелиин 10-най мэдээн

Управленинүүд, аймагууд	Дүүргэлтэ процентээр	Нэгэ үнеэнһээ худалдагдаһаниинь (килограммаар)
Баргажанай	42	170
Зэдын	45	161
Яруунын	44	166
Кабанскын	38	215
Хяагтын	39	184
Мухар-Шэбэрэй	49	219
Түнхэнэй	41	118
Улаан-Үдын	49	234
Хоринн	43	155
Баунтын	40	148

Цыдендоржо Жажинов пенсидэ гараһаар үнихэнэйшье һаа, колхозой ажалһаа холодоогүй. Мүнөө Ленинэй нэрэмжэтэ түрэл колхоздоо 60 га сабшалан даажа абаад, тэрэнээ уһалжа, гектар бүрнһөө адагынь 18 центнер үбһэ абаха хүсэлтэй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц-Д. Жажинов сабшалангаа һайнаар уһалжа байна.

Б. ГЫЛЫКОВЭЙ фото.

Хяагтын үйлэдбэриин управлени.

Совет хүнүүд замбуулинай зам нээһэн түүхэтэй

МОСКВА, апрелиин 11. (ТАСС). Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан СССР-эй Ехэ театр соо болобо. Совет хүтэлбэрилэгшэдэй, эрдэмтэдэй, конструкторнууд болон баатар космонавтнуудай президиумдэ һууханя ерэхэдэнь, сугларагшад тэдэниие халуун альга ташалтаар угтаа.

Оролтын тобшо үгэ хэлэжэ, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов заседаниие нээбэ.

Суглаанай хүндэтэ президиумдэ нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Президиумые һунгаха гэһэн дурадхал ехэ дэбжэлтэтэйгээр абтаа.

Суглаан дээрэ академик Л. И. Седов, Москвагай часай нэгэдэхи заводой инструментальна цехэй слесарь-механик В. Г. Дегтярев, Москвагай гүрэнэй университедэй студент Т. Лапина, баатар космонавтнууд В. Ф. Быковский, Ю. А. Гагарин үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, нүхэр Н. С. Хрущевто эльгээхэ амаршалгын бэшэг нэгэн һаналтайгаар баталан абаа.

(ТАСС).

ТАСС-ай мэдээсэл

„ПОЛЕТ-2" гэжэ замаа хубилган ниидэдэг замбуулинай аппарат Советскэ Союзһаа табигдаба

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программын ёһоор «Полёт-2» гэжэ залан шэглүүлэгдэдэг, замаа хубилган ниидэдэг замбуулинай ээлжээтэ аппарат 1964 оной апрелиин 12-то Советскэ Союзда табигдаба. Ниидэлгынгээ шэглэлые алишье тээшэнь хубилгажа шадахаар замбуулинай аппарадуудые саашадань нарижуулан һайжаруулха, замбуулинай дайда соо ниидэжэ ябаһан юумэнүүдэй бэе бэедээ ойртолсохо, уулзаха зорилго бэелүүлгэтэй холбоотой асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгоор «Полёт-2» гэжэ замбуулинай аппарат табигдаһан байна.

Замбуулинай дайда соо замаа хубилгаха, ниидэлгэеэ тогтууритай болгохо ябадал бэелүүлхын тулада «Полет-2» гэжэ замбуулинай аппарат жолоодолгын тусхай аппаратураар, дабшан ябаха оньһо түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

Научна аппаратура, радио-телеметрическэ оньһо түхеэрэлгэ, 19,895 мегагерцын частота дээрэ хүдэлдэг передатчик замбуулинай аппарат дээрэ тодхогдонхой.

Ябуулагша-ракетэһээ таһарһанайнгаа, баллистическэ ниидэлгэ хэһэнэйнгээ һүүлээр «Полет-2» гэжэ замбуулинай аппарат дабшан ябаха оньһо түхеэрэлгын ашаар түрүүшын замда гаргагдаад, тогтоогдоһон программын ёһоор замаа али бүхы тээшэнь оло дахин хубилтан ниидэһэн байна. Экватор шадар замаа хубилгахадань замбуулинай аппарадай ниидэлгэнь замай шэглэлһээ горитойгоор хажуу тээшээ гараа.

Замаа хубилгаха бүхы программая дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр «Полёт-2» гэжэ замбуулинай аппарат эсэстээ иимэ замда гараа:

— экваторһаа 58,06 градус һөөлжүүгээр;

—газарай нюрууһаа эгээн холонь 500 километртэ, эгээн дүтэнь 310 километртэ ниидэнэ;

— замбуулинай аппарат түрүүшын үедэ энэ замаар 92,4 минутын турша соо Газарые тойрохо.

Замбуулинай аппарадай ниидэлгын үедэ аппарат тогтоогдоһон программын ёһоор хэдэн оло дахин эрьелдэһэн, зүб шэглэлдэ гараһан байна. Замбуулинай аппарадай ниидэлгые холодоо тогтууритай болгохын, замыень хубилгахын тулада иимэ зорилготой ракетнэ двигательнүүд оло дахин хүдэлгэгдэһэн байна.

Замбуулинай аппарат дээрэ тодхогдоһон аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэлгэтэй холбоотой научна шухала мэдээ дамжуулгые радиотелеметрическэ аппаратура хангадаг байна.

«Полет-2» замбуулинай аппарадай ниидэлгын хойноһоо ажаглаха, телеметрическэ мэдээнүүдые абаха хүдэлмэриие Советскэ Союзай газар дээрэхи командно-хэмжэлгын пунктнууд дүүргэдэг байна.

Советскэ Союзда «Полет-2» гэжэ замбуулинай аппарадай табигдахада замаа хубилган ниидэдэг замбуулинай аппарадуудые нарижуулан һайжаруулха, замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар баһа нэгэ шухала алхам хэгдэбэ.

БурАССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН М Э Д Э Э С Э Л

Буряадай АССР-эй промышленностиин 1964 оной нэгэдэхи кварталда гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай

Буряадай АССР-эй промышленность продукци бүхыдэнь гаргаха түсэбөө 1964 оной 1 кварталда 103 процент, тэрэ тоодо Зүүн-Сибириин совнархозой мэдэлэй аад, Буряадай АССР-эй газар дээрэ байдаг предприятинууд—103 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность—104 процент, союзна республикын министерствэнүүд болон зургаануудай мэдэлэй промышленность—101 процент, союзн мэдэлэй промышленность—107 процент дүүргээ.

1963 оной 1 кварталтай сасуулбал, промышленна продукци гаргалга 11 процентээр, тэрэ тоодо Зүүн-Сибириин совнархозой предприятинуудай—14 процентээр, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность—2 процентээр нэмэһэн байна.

Зүүн-Сибириин совнархозой, министерствэнүүд болон зургаануудай тус тус комбинадууд болон предприятинуудай продукци бүхы дээрэнь гаргаха түсэб 1964 оной 1 кварталда иимээр дүүргэгдээ:

	1964 оной 1 кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1963 оной 1 кварталайхитай сасуулхада 1964 оной 1 кварталайхи процентээр
Зүүн-Сибириин совнархозой комбинадууд, промышленна предприятинууд		
Зэдын комбинат	102	100,3
«Татарский ключ» гэжэ карьер	117	130
Ципиканай прийскнүүдэй управлени	100,8	102
Галуута-Нуурай шахтоуправлени	111	105
«Электромашина» завод	101	128
«Буряткабель» гэжэ завод	100	135
«Теплоавтоматика» гэжэ завод	101	114
Шэгнүүр заһабарилдаг завод	114	176
Сэлэн-Дүүмын модо дархалалгын станогуудай завод	97	101
Кировэй нэрэмжэтэ түмэрөөр юумэ бүтээдэг завод	104	92
Элхиин авто-заһабарилгын завод	94	172
Буряадай мебельно-модо болбосоруулдаг комбинат	102	119
«Забайкаллес» комбинат	102	109
Улаан-Үдын шэлэй завод	103	106
Тимлюгэй цемент-шиферэй завод	103	103
Татауровай барилгын материалнуудай комбинат	104	135
Улаан-Үдын хирпиисын завод	101	102
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	105	105
Улаан-Үдын ликеро-архиин завод	104	93
Улаан-Үдын спиртын завод	102	101
Бэшүүрэй саахарай завод	100,0	100,0
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	103	108
Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика	57	—
Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрика	103	127
Хяагтын гуталай фабрика	97	106
Сүхын арһанай завод	100,8	106
Улаан-Үдын һээы гутал дарадаг фабрика	102	110
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	111	64
Гусиноозерско оёдолой фабрика	113	196
Байкалрыбтрест	125	108
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность	104	102
тэрэ тоодо:		
Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин министерство	105	100,3
Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха управлени	102	104
Союзна республикын министерствэнүүдэй, зургаануудай промышленность	101	96
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын тээрмын комбинат	100,7	65
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй управлени	104	109
«Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэлэй түбэй заһабарилгын мастерскойнууд	98	116
Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод	95	108
һү бэлэдхэхэ, буйлуулха талаар Буряадай республиканска управлени	105	112
«Главвостоксибстройн» предприятинууд	95	108
тэрэ тоодо:		
Буряадай барилгын управлени	95	109
«Бурятцелинстрой» трест	93	105
Союзна мэдэлэй промышленность	107	115
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод	105	112
Таловска түмэр-бетон конструкцинуудай завод	144	176
«Бурятэнергын» районно управлени	108	116

Продукци бүхы дээрэнь гаргаха түсэбые дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн аад, Зүүн-Сибириин совнархозой, министерствэнүүд болон зургаануудай доро тоологдоһон предприятинууд зарим зарим түхэлэй промышленна продукци гаргаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Жэшээлхэдэ, «Буряткабель» завод токарна патронуудые, кабельна промышленностьда хэрэгтэй технологическа түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ гаргаха түсэбөө, шэгнүүр заһабарилдаг завод—шэгнүүрнүүд болон гирьнүүдые заһабарилха, Кировэй нэрэмжэтэ түмэрөөр юумэ бүтээдэг завод—шаажан гүйлгэһэн амһартануудые (миисхэнүүдые, бидонуудые, шанагануудые, табагуудые) гаргаха, Буряадай мебельно-модо болбосоруулдаг комбинат — эдниигуудай тулгануудые бэлдэхэ, модо хюрөөдэхэ, мебель (стулнуудые, хубсаһанай шкафуудые, дивануудые) гаргаха, Тимлюгэй цемент-шиферэй завод — «Портланд шиферный» болон «Пуццолановый» гэжэ цементнүүдые, Татауровай барилгын материалнуудай комбинат — барилгын извёосхо, Улаан-Үдын мяханай комбинат — сонгооһон, хүсэд бэшээр сонгооһон мяха, хатуугаар сонгоогдоһон колбаса, Улаан-Үдын һээы гуталай фабрика—һээы гутал дараха түсэбүүдээ дүүргээгүй.

Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха управлени түлеэ зөөхэ, извёосхо галдаха, шлако-блогуудые бүтээхэ, арһан гутал оёхо түсэбүүдээ дүүргээгүй.

Союзна мэдэлэй предприятинуудай дундаһаа промышленна продукци үйлэдбэрилхэ талаар—локомотив-вагон заһабарилгын завод—дабтамал, хэбтэ сохиһон түмэр гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

Промышленна гол түхэлэй продукцинууд 1964 оной 1 кварталда иимэ хэмжээтэйгээр гаргагдаа.

	1964 оной 1 кварталда бүтээгдэһэниинь	1963 оной 1 кварталда бүтээгдэһэнтэй 1964 оной 1 кварталда бүтээгдэһэниие сасуулхада процентээр
Нүүрһэн — миллион тонноор	0,3	106
Хэрэглэлэй модо шэрэлгэ (колхозуудай шэрэһые оруулалсангүйгөөр) — миллион кубическа метрээр	1,2	105
Модо хюрөөдэлгэ (колхозуудай хюрөөдэһые оруулангүйгөөр) — мянган кубическа метрээр	290	111
Хирпиисэ (колхозуудай сохиһые оруулангүйгөөр) — миллион хэһэгээр	18,4	103
Цемент	—	101
Шифер — миллион хэһэг условно плиткээр	37,7	98
Хабсаргагдадаг түмэр-бетон конструкцинууд, детальнууд — мянган кубическа метрээр	27,4	157
Сонхын шэл — миллион дүрбэлжэн метрээр	2,2	105
Нооһон бүд — мянган дүрбэлжэн метрээр	517	99,6
Трикотаж дотор хубсаһан — мянган хэһэгээр	582	144
Трикотаж гадар хубсаһан — мянган хэһэгээр	120	132
Арһан гутал — мянган паараар	38	123
һээы гутал—мянган паараар	75,8	102
Хубсаһа угаадаг машинанууд — мянган хэһэгээр	30,0	113
Автомобиль дээрэ тодхогдоһон кранууд — хэһэгээр	133	129
Мебель (түмэр оронгүйгөөр) — миллион түхэригөөр	1,3	108
Түмэр оронууд — мянган хэһэгээр	29	121
Мяхан (гүрэнэй нөөсэһөө) —мянган тонноор	2,8	115
Колбаса — мянган тонноор	2,6	99,0
Загаһа барилга — мянган тонноор	0,9	89
Малай тоһон (гүрэнэй нөөсэһөө) — мянган тонноор	0,4	110
Үдхэн һүөөр буйлуулагдаһан продукци һүндэ оруулжа тоолоходо — мянган тонноор	6,7	109
Кондитерска зүйлнүүд — мянган тонноор	1,3	104
Элдэб түхэлэй консервэ — миллион условно баанхаар	10,2	134

Республикын промышленность ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 103 процент, тэрэ тоодо Зүүн-Сибириин совнархозой мэдэлэй аад, республикын газар дээрэ байдаг предприятинууд—102 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность — 102 процент, союзна республикын министерствэнүүд болон зургаануудай промышленность—104 процент, союзна мэдэлэй промышленность—104 процент дүүргээ.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени

Ажалшадта гоё һайхан мебель хэрэг

Гэр байрануудай олоор баригдажа, ашаглалгада тушаагдаха бүри шэнэ түхэлэй, гоё һайхан мебель хэрэгтэй болоно. Ажалшадай эрилтые дүүрэн һайнаар хангаха зорилго урдаа табиһан мебель хэдэг предприятинуудай коллективүүд шэнэ гэрнүүдтэ зөөжэ орогшодые элдэб янзын шэнэ мебелеэр хангахые оролдоно. Экономическа районой мебель хэдэг предприятинууд жэл ерэхэ бүри олон янзын, шэнэ мебель хэжэ байна. Ганса нёдондо жэлэй туршада 16,5 миллион түхэригэй мебель бүтээгдэһэн юм.

Харин ажалшадай ургажа байгаа эрилтэ, мүн культурно-ажаһуудалай болон бусад организацинуудай хэрэгламжэ үшөө дүүрэн һайнаар хангагданагүй. Тиимэһээ районой мебельнэ промышленностиие хүгжөөхэ хэмжээн тухай асуудал ажахын Соведэй заседани дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ жэлдэ 18,8 миллион түхэритэй мебель бүтээхээр хараалагданхай. Энэнь нёдондонойхитой сасуулхада 14 процентээр ехэ болоно. Мебельнэ фабрикануудые томодхожо, тусхай шэглэлтэй болгоһоной ашаар ехэ продукци гаргагдажа эхилээ. Мүн энэшье жэлдэ предприяти, фабрикануудые тусхай шэглэлтэй болгохо ажал бэелүүлэгдэхээр хараалагдаба. «Ангара» гэжэ нэгэдхэмэл фирмэдэ 8 предприяти оролсодог. Урдань 2—3 ондоо түхэлэй мебель хэдэг предприяти бүхэн мүнөө ямар нэгэ түхэлэй мебель бүтээдэг болобо.

Мүн олон янзын продукци үйлэдбэрилдэг предприятинууд, тусхайлбал, Квитковско, Сэлэнгын мебельнэ фабриканууд, Буряадай, Шэтын мебельнэ болон модо болбосоруулгын комбинадууд, Хёлгын модоной комбинат, Петровск-Забайкальскын мебельнэ фабрикын үйлэдбэри хубилгагдажа, тусхай шэглэлтэй болгогдожо байнхай.

Хёлгын комбинат саашадаа һургуулинуудта мебель, Петровск-Забайкальска фабрика шэрдэгдэһэн мебель бүтээхэ юм. Шэтын комбинадай модо болбосоруулгын цех стулнуудые хэдэг болобо. 1964 ондо 30 мянган, 1965 ондо—60 мянган стул хэгдэхэ юм.

Тусхай шэглэлтэй предприяти, фабрикануудай үйлэдб
жуулан һайжаруулхын
бүтээсэ дээшэлүүлхын
нартай мебель хэхын
жээ ябуулга хараалагд
лүүлэгдэжэ эхилээ. Б
Шэтын мебель болон мо
соруулгын комбинадууд
лаагаар хушаха машина
хо, шэнэ технологи на
дэхэ, үйлэдбэри оньһож
даха юм.

Мебель бүтээгшэд 196
25 ондоо зүйлнүүдые хэ
хо. Һайн шанартай, мүн
эрилтэдэ таарамаар дива
кровать, шэнэ тухэлэй
зөөлэн креслэ гэхэ мэтэ
эхилээ. Эдэ предприяти
һайн шанартай фанерээр
хэмжээн абтаба. Буряад
надай модо болбосоруу
шэнэдхэн хубилтагдаха

Братска модоной пром
комплексдо оролсохо
томо фабрика, Эрхүүгэй
нэ комбинат баригдаха

1970 ондо 38 миллион
ригай мебель бүтээхэ
районой предприятинууд
табигдаа.

Онһон арга үргэдхэгдэн

Долоон жэлэй зургаадахи жэлдэ экономическа район доторнай техническэ ехэ дэбжэлтэ туйлагдахаар хараалагданхай. Үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомат арга хэрэглэхэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри хүнгэдхэхэ талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байна. Районой предприятинуудта автомат, хахад автомат, конвейерно, поточно лининүүд тодхогдохо, бүхы дээрээ үйлэдбэриин 350 процесс оньһожоруулагдаха юм. Машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын заводуудай үйлэдбэри ехээр оньһожоруулагдахань. Горно түхеэрэлгэ бүтээдэг Дараһанай, Шэтын станок бүтээлгын, Тарбататайн «Автотрактородеталь» гэжэ заводуудта хэдэ хэдэн поточно, конвейерно лини тодхогдохо.

Барилгын материалнуудай промышленностиин үйлэдбэри ехээр оньһожоруулагдаха юм. Тэрэ тоодо Буряадай республикын Тимлюгэй заводто поточно лини тодхогдохоор хараалагданхай. Нефть илгадаг заводуудай хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэхын тула комплексно автомат арга хэрэглэгдэжэ эхилээ. Мартен пеэшэнүүдэй температура гуримшуулха ажал дууһан автомадаар хэгдэдэг болохонь. Электродвигательнүүдые бүтээхэ ажал оньһожоруулха зорилгоор хэдэн шэнэ түхеэрэлгэ Улаан-Үдын «Электромашина» заводто табигдаха болобо.

Модоной складуудай хүндэ хүшэр ажал хүнгэдхэхэ хэдэн хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдэхэ. Башенна, консольно-козловой шэнэ кранууд эндэ тодхогдохо юм. Модо хюрөөдэлгэ дээрэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула модоной комбинадуудта автомат аргаар хүдэлхэ 8 шэнэ рама тодхогдохонь.

1964 оной туршада экономическа районой предприятинуудта шэнэ технологи үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм. Машина бүтээлгын предприятинууд шудхалаа шэнэ аргаар хэжэ эхилээ. Иимэ арга хэрэглэхэдэ металл ехээр алмагдаха ушартай. Ашагта малтамалнуудые нээмэл аргаар малтан абаха түрүү технологи горно промышленностьда хэрэглэгдэжэ байна.

Модо бэлэдхэлэй ажалые бага комплексно бригадануудай хүсөөр эмхидхэхэ талаар хэмжээн ой модоной промышленностьда бэелүүлэгдэжэ байна. 7,3 миллион кубометр модон томо пакедээр ашаглагдаха болоно.

Продукци үйлэдбэрилгые нарижуулан һайжаруулжа байһан районой предприятинууд энэ жэлдэ 85 шэнэ янзын машина, түхеэрэлгэ бүтээжэ эхилхэ юм. Тэрээнһээ гадна, үшөө 43 ондоо түхэлэй машина, түхеэрэлгэ гаргаха тусхай бэлэдхэл хэгдэ
гэгдэхэ.

Үйлэдбэриие нарижуул
жаруулха хэрэгтэ зорюул
167 эрдэм-шэнжэлэлгын
мэри хэхээр хараалагдаа.

Техническэ дэбжэлтэ ту
хүдэлмэридэ 1964 оной ту
15,2 миллион түхэриг га
лагдаха юм. Харин хараа
һан хэмжээ ябуулга бэел
нэй ашаар бүри энэ жэлдэ
миллион түхэригэй арьба
хэгдэхэ. Гадна үйлэдбэри о
жоруулжа, 1837 хүн сул
дөөд, тэдэниие арадай аж
шиидхэхы участогта хар
арга олдохо болоно.

Е. КУ

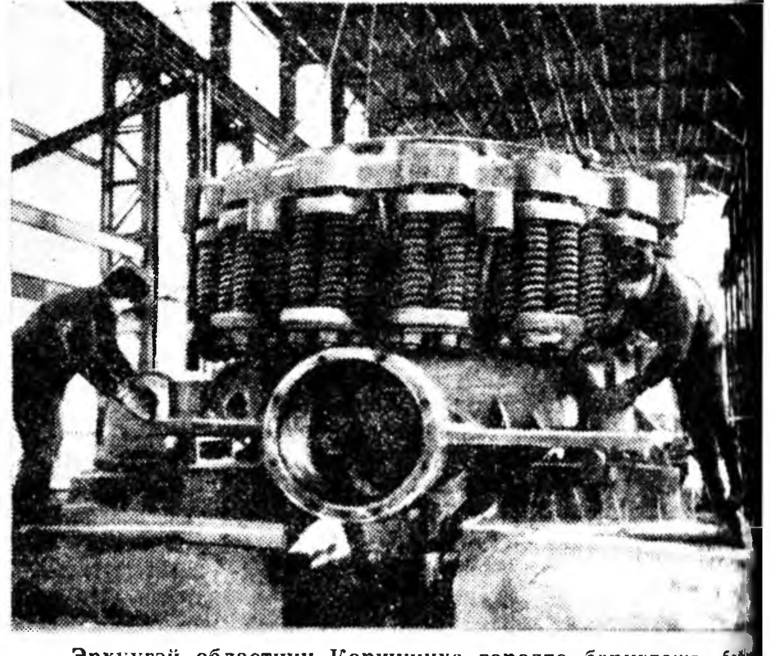

Эрхүүгэй областиин Коршуниха городто баригдажа бай шанаржуулгын комбинат Зүүн- Сибириин металлургиин эгэ мо предприяти болохо юм. Мүнөө эндэ барилга-хабсаралгы дэлмэри түлэг дундаа. Комбинадай шулуу бутаргаха цехэй ту рэлгэ тодхогдожо, 86 тонный конусно дробилка хабсаргаг байнхай. Эндэ иимэ 12 түхеэрэлгэ тодхогдохо юм. Братска Г эй барилга дээрэ ажаллажа, бэеэ суурхуулһан дүй дурша хабсаргагшадай бригаданууд эндэ хүдэлнэ. Владимир Маро Яков Севостьянов гэгшэдэй даадаг бригаданууд шухала удха нартай энэ барилга дээрэшье эршэмтэй шангаар ажаллажа, дар солоёо дурдуулжа байна.

Хүсэ ехэтэй дробилка хабсарган табигдажа байһаниинь дээрэ харуулагдана. В. ЛЫСЕНКЫН фото.

Коммунис хүмүүжүүлгын асуудал

МУХАР ҺҮЗЭГҺӨӨ МУЛТАРХЫН ТҮЛӨӨ

Үдэшэлэн... Баргажанай аймагай түб электрын элшээр яларна. Аймагай клуб соо залуушуул, наһажаал уладшье, эхэнэрнүүд, эрэшүүлшье олоороо сугларанхай. Сувынхид, уланайхид, читкаанайхид, барханайхид, баян-голойхидшье эндэ бии. Дуу хатарта бэрхэшүүл, зүжэг наада табяашад, арадай оюун бэлигтэйшүүл өөһэдынгөө бэлиг шадабариие харуулха хүсэлэнтэй.

Концерт захалба.

«Баргажан шамаяа һанахадам
Балшархан наһанайм нютаг бэлэй.
Баглаахан сэсэгүүдээр
бүрхөөгдэһэн
Барандаа суутай нютаг юм даа»

гэһэн үгэ дээрэ Бадма Мелентьевич Балдаковой зохёоһон, олондо мэдээжэ болоһон ирагуу һайхан дуунай аялга соностоно. Энэ дууе дуулагша Барханай дууша хүбүүн Эрдэм Аюшеевэй хоолой угаа ходорхойгоор гарана. Огсом сарюун энэ магтаал дууе шагнахадаа, орон нютагайнгаа үнэхөөрөө үзэсхэлэнтэ һайхан байһаарнь үнэн зүрхэнһөө омогорхохо дуран хүрэнэ.

Эндэ ород, буряад, мүн бусадшье яһатан өөһэдынгөө оюун бэлигые харуулаа. Анатолий Кокорин Альбина Мамонова хоёр композитор Дунаевскиин дуунуудые дуулалдажа, шагнагшадай үндэр магтаалда хүртэбэ. «Эхэ оронойнгоо түлөө тэдэнэр дайлалдаа» гэһэн Михаил Шолоховой зохёолһоо богонихон хэһэг абажа, Сувын һургуулиин залуу багша Альберт Шарифов угаа шадамараар уншаба.

Эндэхи колхоз, совхоз бүхэндэ, һургуули, больница бүхэндэ уран һайханай самодеятельность эмхидхэгдэнхэй. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (Бархан) арадай театр табадахи жэлээ хүдэлнэ.

Хүдөө нютагаймнай ажабайдал угаа һонирхолтой. Мүнөө аймагай клуб соо уран һайханай концертын болојо байхадань, харин Читкаан тосхонойхидто түүхын эрдэмэй доктор Павел Табинаевич Хаптаев лекци уншажа байба. Мүн энэ үедэ уланайхид, хурамхаанайхид угаа һонирхолтой кино хараба.

Энэ үедэ аймагай түбтэ олон зоной хабаадалгатай тусгаар конференци зарлагдажа, ажалшадые коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ тухай асуудал ажалшад, хүдөөгэй интеллигенци болон республикын эрдэмтэд сүг хамта эдэбхи ехэтэйгээр зүбшэн хэлсэбэд.

Иимэл даа мүнөө манай үеын хүдөө нютагай шэнжэ шарай.

Ажалша олониитые коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ашаар хүн зоной ухаан бодолдохи хуушан сагай хог үлэгдэлнүүд гол түлэб үгы болоошье һаа, хаа-яа али нэгэн янзаар тэрэ үзэгдэдэг, харагдадаг. Тиимэһээ тэдэниие оройдонь үгы хэхын тула мүнөө үргэн ниитэ ажалшадай өөһэдөө нигэжэ зүбшэн хэлсэжэ байһаниинь бүришье һонирхолтой бэшэ аал! Хуушанай хог үлэгдэлэй, илангаяа шажанай талаар, зарим нэгэшүүлэй ухаан бодолдо үлэһэниинь мэдээжэ.

Энээн тушаа нэгэ иимэ жэшээ ехэ һонирхолтой. Баргажанда Доржо гэжэ жара гаража ябаһан үбгэжөөлтэй хөөрэлдэбэбди. Тэрэ түрүүшээр сэхээ хэлэхэ дурагүй байгаашье һаа, һууһаар байтараа дүтэ танилсажа, һанаһан байһанаа яһала андалдажа тараабди. Энэ нүхэрнай хамтын ажахы байгуулалсаад, колхоз соогоо хододоо эрхим түрүү ябадаг, хүндэтэй магтаалтай хүн байгаа.

Доржо үбгэн хөөрэхэдөө, һүзэгтэй зангаараа байһанаа маһаа огто нюугаагүй. Зүгөөр «бурхан бии» гэжэ мухараар этигэхэһээ ондоо, харин шажан мүргэлэйнгөө уг удхые, жама ёһые огто мэдэхэгүй байба. Тэрэ өөрөө эрдэмтэй һургуулитайшье бэшэ, сасуутан нүхэдэйнгөө һүзэглэхэдэ баһал һажаалдаад лэ, һүзэглөөд ябадаг.

Доржо үбгэжөөл бүхы юумээр һонирходог. Космонавтнууд замбуулинаар ниидэжэ, хайшан гээд газар дэлхэйе тойроод ерэдэг юумэ ааб, «тэнгэридэ» хүрэнэ ха гү, али үгы гү» гэхэ мэтээр дотороо тон ойлгожо ядадаг. Теэд эрдэм һургуулитай бэшэ һэн хойноо Доржо хүсэд ойлгодоггүй.

Иимэ хүнүүд ганса Баргажандашье бэшэ, харин манай бусадшье хүдөө нютагүүдта бии. Һүзэгтэйшүүлэй диилэнхи олонхидынь эрдэм ухаанай мүнөө үеын туйлалтануудые ойлгожо абахаар һургуулигүй, наһажаал хүнүүд ха юм. Теэд эдээнэй тус тустайнь хэн хөөрэлдэнэ, хэн эдэнтэй зохисотой ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулна гээшэб? Тон үсөөхэн хүнүүд. Энэ асуудалда партийна организаци бүхэн тон шухала анхарал хандуулха зэргэтэй ха юм.

Тиихэдэ шажанай үшөө ямар үлэгдэлнүүд эндэ үзэгдэнэб гэхэдэ, зарим газарнуудта үлэ бариса, обоо тайлган (Баргажанда юһэн обоо) бии байна. Заримдаа далда нюусаар, заримдаа элитээршье эдэ обоо тайлганууд тахигдадаг. Мүргэлтэй газарта бариса бариха, сэржэм үргэхэ гэхэһээ эхилээд, Чисага бөөгэй хүүртэ шүтэхэ хүрэтэрөө, шажан мүргэлэй хог үлэгдэлнүүд эндэ үзэгдэнэ.

Манай һанахада, хүн зоной ухаан бодолдохи хуушан сагай, тэрэ тоодо шажанай, үлэгдэлнүүдые сүм үгы хэхын тула нэгэ иимэ һанамжа байна. Жэшээнь, Доржо үбгэжөөл мэтэ иимэ нүхэдтөө нютагай эгээл бэлэдхэл һайнтай агитаторые гү, али пропагандистые тусгаар даалгажа үгэхэ, тиигээд Совет ороной эрдэм наукын туйлалтануудые, ажабайдалаймнай үдэр бүри бүтэжэ байһан гайхамшагта ушар, хэрэгүүдые тон тодорхойгоор, ойлгосотойгоор, имагтал иимэ үбгэжөөлнүүдэй ухаан сэдьхэлдэ хадуугдахаар ойлгуулжа үгэбэл, нилээд үрэ гараха бэзэ гэжэ һанагдана.

Эгээл иим зорилгоор Баргажанда ехэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байһаниинь һайшаалтай. Гэбэл Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци, хүтэлбэрилхы хүдэлмэришэдынь шажанда шүтэдэг хүн бүхэнтэй ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулна. Эндэ һаяхан комплексно институдай эрдэмтэд ерэжэ, хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ арга метод тухай хөөрэлдэхэ зуураа, энэ талаар эндэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэриин дүй дуршэл соголоо.

Тус колхозой парторганизаци шажан мүргэлдэ эсэргүү хүдэлмэри ябуулхадаа, тэрэниие миил муушалха гэжэ оролдодоггүй, харин колхозойнгоо, оронойнгоо байдалые, эрдэм наукын туйлалтануудай уг удхые, эдэ хадаа бурханай хайраар бэшэ, харин болбосорон хүмүүжэһэн хүнэй ухаан бодолой ашаар бии болоһон юумэн гэшэ гэжэ ойлгуулхые оролдодог.

Бурханда шүтэгшэдэй нэгэ муу шэнжэнь гэхэдэ, хүнэй хүсэндэ этигэдэггүй гэшэ. Тиимэһээ энэ мухар этигэлыень буруушааха гээшэ гол зорилго болоно. Энэ зорилгоор Баян-Голой коммунистнууд урдын ба мүнөөнэйнгөө байдалые ухаан бодолдонь хүнүүдтэ сасуулжа үзүүлдэг. Энээнэй нүлөөн ехэ. Шүтэгшэд өөһэдөө нигэжэ ухамайлжа эхилхэдээ, толгойдоо байһан хуушанайнгаа элдэб хог үлэгдэлнүүдые шүүмжэлхэ баатай болоно. Тиин өөрынгөө, ажалша хүнүүдэй хүсэндэ, эрдэм ухаанда этигэжэ эхилдэг. Энэ хадаа научна атеизмын сэгнэгдэшэгүй илалта бэшэ гү?!

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй үүргэ ехэ гэжэ энэ колхозой байдал дээрэһээ харагдана. Коммунис ажалай түлөө тэмсэгшэдэй ажал хэрэг, ажаһуудал бүгэдэндэ жэшээ болодог, тиин олоной дунда хүндэтэй, һайшаагдадаг юм. Иигэжэ «колхоз — коммунизмын һургуули» гэһэн партиин заабариин бэелжэ байһаниинь харагдана.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин партийна комитет соёл сурталай хүдэлмэриие эрхилхэдээ, эрдэм наукын хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэ, олон ондоо арга дүрэ хэрэглэжэ, эршэ ехэтэйгээр ябуулна.

Ц. МИТЫПОВ.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной апрелиин 14.

Модо урадхуулгада бэлэдхэл

Гол горходой харьялхын урда тэ

Үдэр үнгэрхэ тума хабарай игаабари дулаан үдэрнүүд олошоржо, газар дайдын саһан, гол горходой снидэм хүхэ мүльһэн хайлажа эхилэнхэй.

Эгээл энэ үеэр Улаан-Үдын модо урадхуулгын конторын участогуудта бэлэдхэлэй бурьялма ажалай хаһа ерээ. Үдэ, Худан, Анаа, Хүрбэ, Куналей голнууд үбэлэй нойрһоо һаял һэрижэ, үдэ багта захаараа хайлан, уурал баахюулна. Иигээд уданшьегүй харьялан урдаха сагынь дүтэлөө.

Модо урадхуулгын участогуудай коллективүүд ехэл сүлөөгүй. Тэдэнэр байгша ондо бүхы дээрээ нэгэ миллион 117 мянган кубометр модо урадхуулха түсэбтэй. Энээнэй 700 мянган кубометрыень Онохойн модоной комбинат, 312 мянган кубометрыень Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинат, шэлэй механизированнэ завод, гортоп, «Лесстройторг», барилгын эмхинүүдтэ, городой бусад олон предприятинуудта хүргэгдөөд, хюрөөдэгдэн болбосоруулагдаха юм. Мүн түмэр замаар ехэхэн модон бусад область, хизаарнуудай шэнэ барилгануудта эльгээгдэхэ.

Энэ жэлдэ леспромхозууд үбэлдөө мүльһэн дээрэ модо зөөжэ ябталһан байха. Энээнэй ашаар ехэ мүнгэн алмагдаха, олон хүдэлмэришэд хүндэ ажалһаа сүлөөлэгдэхэ байна.

500 мянган кубометр модон мүльһэнэй хайлахатай адли урадхуулагдахань гээшэ. Баһал энэ жэл Худан, Үдэ, Хүрбэ, Анаа голнуудай эхинүүдтэ 20 миллион кубометр мүльһэ тошон хүргэгдэһэн, энэ ажалда Худанай 1-дэхи дистанциин мастер Анатолий Фадеевэй, Алексей Карповай, Андрей Терентьевэй бригаданууд ехэ эдэбхитэйгээр ажаллаһан юм. Тэдэнэр үдэр бүриингөө даабариие 110—130 процент дүүргэдэг байба. Мүнөө Үдын бассейнэй модо урадхуулагшад эрье бүхэлэлгын хүдэлмэри 85 процентһээ дээшэ дүүргэбэ.

Дээдэ-Үдын модо урадхуулгын участогай (начальнигынь нүхэр Заводской) коллектив бэлэдхэлэйнгээ хүдэлмэриие эрхимээр ябуулжа, нилээд түрүүлэнхэй. Жэшээлхэдэ, үһанай һаба соо шэглүүлэн залаха хаалта түхеэрэлгэнүүдые түсэбэйнгөө ёһоор 2500 метр утатайгаар бариха байгаа һаа, тэрэнээ 3100 метртэ хүргөө. Мүн 50 метрэй зайда бүхэлэлгын хүдэлмэри хэхэ аад, 57 метрэй зайда хээ.

Дунда-Үдын модо урадхуулгын участогайхид (нача
гынь нүхэр Зязев) бэ
лэйнгээ түсэбые мүн
процент дүүргээ. Үдэ
эрье шадархи буртаг бү
һа сэбэрлэжэ эхилэнхэй.
гаран онгосо дархалжа
на.

Хүрбын модо урадху
участок, Онохойн, Улаан
рейдэнүүд баһал бэлэдх
гээ хүдэлмэриие саг бо
соонь дүүргэхын хойн
оролдоно.

Энэ үедэ модо урадху
бүхы участогууд, рейдэ
дистанцинуудта модо
хуулгын түсэб хүргэгдэ
Тиихэдээ хэдэн үдэрэй ту
да модоной урдаха, ямар
тэй байха тухай, ямар ша
нуудай тогтоогдохо тухай
лэглэлнүүд барюулагдаха

Улаан-Үдын модо урад
гын хүдэлмэришэд Май
хүндэлэлдэ ажалай вах
жагсаад, 1964 оной модо у
хуулгынгаа бэлэдхэлэй хү
мэри апрелиин 25-да дүү
хэ, Үдэ голоор модо урад
гаяа 10 үдэрөөр урид
дүүргэхэ уялгануудые
Энээнээ саг болзор соо д
гэхэ байһаниинь дамжаг

Д. Аюш

ТАНИЛСАГТЫ:

[Ц]ырен-Дулма БУДАЖАПОВА

[...] Марксын нэрэмжэтэ колхозой племфермэ ошоо һаа, Цы[рен-Ду]лма Будажаповатай заатагүй уулзаха байхат. Энэмнай Юрөө ню[тагай] үнинэй мэдээжэ болоһон тугалшан. Нүхэр Бадажапова мүнөө [...]н жэлээ мал ажал дээрэ хүдэлнэ, тэрэнэй һүүлшын 3 жэлые [...]анаар ажаллажа байнхай.

— Би мүнөө 40 гаран нарай тугалнуудые даажа абаад байнаб. [...]нгээ байра, хашаа хаамагуу ыень ариг сэбэрээр хододоо байл[...] һү, минеральна тэжээл, һайхан үбһэ нэгэ хэмээр, таһалга[...] үгэдэгбби. Мүн хэмэл һүн уулгагдана,—гэжэ Цырен-Дулма Бу[дажап]овна хөөрэнэ.

Нүхэр Будажапова жэл бүри харууһалжа байһан һүрэг тугалнуу[...] гарзагүйгөөр бултыень томо болгожо, колхозойнгоо адууһа [...] тоо улам олон болгоно. Мүнөөшье тэдэнэйнгээ тус бүриинь [...]рые сүүдхэдээ 700—750 граммаар нэмээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цырен-Дулма Будажапова.

[...] Хаагта.

Ц. Бабушеев.

Һонирхолтой хөөрэлдөөн

[...]ан Мухар-Шэбэрэй «Зна[мя Ле]нина» колхозой түб—Ху[...]Үзүүр гэжэ тосхондохи [...] жэлэй һургуулиин бай[...]оо колхозой наһажаал гэ[...] пенсионернүүд, фронтови[...] һургуулиин һурагшадтай [...]. Суглаае нээһэн Баль[...] Цыренов (һургуулиин [...] түрэл нютаг, колхозойнгоо түүхэ тухай тобшохоноор хөөрэхэ зуураа, Занди Замбалов, Дашабал Будаев гэгшэдтэ үгэ үгөө. Коммунис ажалай ударнигууд — механизатор Петр Белогубов, хонишон Чим[...]цырен Гомбоев гэгшэд ажал хэрэг тухайгаа хөөрөө.

И. Генинов.

[Һ]ургуулиин [ж]ажабайдал

ҺАЙН ДҮРШЭЛ

[...] ЦК-гай июниин Пленуи[...]хэбэринүүдэй үндэһөөр Хар[...] найман жэлэй һургуулиин [...]Үдын аймаг) багшанар һу[...] хүмүүжүүлхэ шэнэ арга [...] байгаа. Тиигэжэ һуралсалай [...]хиндэ һурагшадай хамтын [...] дээрэ һургуулиин совет [...]гдаһан. Энэнь һургуулиин [...]шуудай хүтэлбэри доро ху[...] Тэрээндэнь һуралсалай, пио[...], клубай, үйлэдбэриин, [...] секторнүүд бии.

[...]ахиһаа эхилээд бүхы клас[...] имэ түхэлтэй эмхинүүд бай[...]нхай. Классай хүтэлбэрилэг[...]алагша пионервожата, физ[...]ын багша секторнүүдэй ху[...]дэ хабаадалсадаг юм.

[...]салай сектор һуралсалай [...]гадаг, классай булан эмхид[...]ураглан харууһан түхеэрэл[...]дэг, муу һурадаг үхибүүдтэ [...] үүргэтэй. Һурагшад-лабо[...]дай хүдэлмэридэ, кружогуу[...]остнуудта туһалдаг юм.

[...]ернүүдэй сектор мүн лэ ехэ [...]хэдэг. Энэ мэтээр бүхы сек[...] хүдэлмэреэ эмхидхэдэг бо[...] Жэшээнь, үйлэдбэриин сектор [...] ажал хүүлэжэ һургадаг, [...]ин байшан, хамтын бай[...] өөһэдын хүсөөр арилга[...]рлэдэг юм. Саашадаа энэ [...] дархалалгын-слесарна мас[...], техническэ кружогуудай, һуралсалай-туршалгын участогай, һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай хүдэлмэриие ударидаха.

Һургуулидаа ниитын гурим журам сахиха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг байна. Энээн дээрэһээ харахада, милицидэ туһалдаг хүнүүдые гү, али ниитын гурим сахидаг һурагшадай отрядые дунда һургуулинуудта байгуулбал зохисотой гэжэ һанахаар.

Эдэ бүгэдэнһөө харахада, Харганаагай һургуулиин багшанар һурагшадые хүмүүжүүлхэ, үүсхэл эдэбхииень бадаруулан дэлгэрүүлхэ зохисотой арга олоо гэжэ һанахаар.

Классуудтахи һурагшадай бүлэгүүд эмхидхэл һайнтай болонхой. Журам сахюулхын тула, мүн һуралсалай түлөө үхибүүд өөһэдөө һаналаа табидаг, һургуулиингаа бүхы ажал хэрэгэй аша туһада оролдодог.

Мүн һайн ёһо заншалнуудай гуримшажа байһаниинь һайшаалтай. Дутагдалнууд тушаа эбсэшэтүйгөөр хандаха, журам эбдэгшэдтэ ехэ эрилтэ хэхэ, ниитын хэрэгтэ үнэн байха гэхэ мэтэ һайн заншал тогтожо эхилэнхэй. Эдэ бүгэдын ашаар һурагшадай дундаһаа эдэбхи үүсхэлтэй үхибүүд урган гарана. Жэшээнь, соведэй түрүүлэгшэ Лида Батуева, секторые даагша Соня Найданова, дружинын соведэй түрүүлэгшэ Сима Дамбаева, спорт эмхидхэдэг Пурбо Гармаев гэгшэдые дурдамаар.

Һургуулияа үхибүүдэй хүсөөр хангаха асуудалда һурагшадай үүсхэл эдэбхи гаргадагые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гансал үгэ дууласатай байһаараа журам һайн байдаг бэшэ, харин нүхэдөө журамтай болгохо гээшэ баһал тон шухала бшуу. Һурагшадай иимэ эмхитэй һайн коллектив үнэн сэдьхэлтэй, сэбэр сэхэ ябадалтай хүнүүдые хүмүүжүүлжэ шадаха байна.

А. Майоров,
Улаан-Үдын аймагай ОНО-гой инспектор.

[З]ОНДОО ХҮНДЭТЭЙ ЭМШЭН

[...] Суворова 1963 ондо [Улаан]-Үдын медучилищи дүүр[гээд], [...]Зэдын үйлэдбэриин уп[равлениин] Сагаан-Мориной [...]ой «Родина» колхоздо [...]ээн. Энэ залуу эмшэмнай [...]саһаа хойшо ехэ оролдо[...]дэлнэ. Медпункт соонь [...] арюун сэбэрхэн байдаг. [...] зэмдэг зоной ороходо, [...] Суворова зөөлэн зохи[...] хандадаг. Манай колхо[...] фермэ, отаранууд холо хо[...]0—40 модоной газар[...] һууриһжанхай юм. Тэн[...]ээл морёор лэ ошожо бо[...] Теэд Танимнай һаатадаг[...] мори эмээллээд лэ, фермэ [...] отаранууд дээгүүр неде[...]ндэ ошожо, малшадые [...]зэжэ байдаг. Мүн ариг [...] түлөө тэмсэдэг, сан[...] гаргадаг, хөөрэл[...]гэргэдэг юм. Иигэжэ [...]ндөө зоной дунда хүн[...] болонхой.

Р. Гармаев.

УРАН ЗОХЁОЛШОД—ХОРИ НЮТАГТА

ХОРИ ТОСХОНДО Буряадай уран зохёолшодой холбооной правлениин нүүдэл суглаан республикадамнай эгээл түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Буряадай мэдээжэ прозаигууд болон поэдүүд тэндэ байлсаа.

Имэ һонирхолтой суглаан Хорииг аймагта эгээ түрүүн юундэ зарлагдааб гэһэн асуудал гаража болохо. Ушарынь хадаа, хабтагай уужам Хори, Хэжэнгэ, Яруна нютагуудай арадай аман үгөөр, соёл культурын намтар түүхээр угаа баян юм.

Бэлигтэй бүлэг залуу уран зохёолшод Хори, Яруунада ажаһуудаг. Тэдэнэр аймагай «Шэнэ Үдэ» газетын дэргэдэхи литературна нэгэдэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Зариманиинь—Ким Цыденов, Гэлэгма Доржиева, Цырен-Дулма Дондогой—түрүүшынгээ номуудые гарганхай. Нүгөөдүүлынь—Мархуу Цыренов, Бато Цырендэлэгэй, Чимит Дарибазарон, Цырен Рыгзенов — тиимэ номуудаа бэлдэнхэй.

Залуушуулай хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ, тэдээндэ туһалха зорилгоор 1960 ондо аймагай газетын дэргэдэ литературна нэгэдэл байгуулагдаа бэлэй. Нэгэдэл мүнөө хори гаран гэшүүдтэй. Нэгэдэлэй хүдэлмэриие газетын хүдэлмэрилэгшэ А. Содномов хүтэлбэрилнэ. Залуу уран зохёолшод хаа-яа сугларжа, шэнэ зохёолнуудаа зүбшэн хэлсэдэг, һайн зүйлнүүдээ газетынгээ «Уран зохёолой хуудаһан» дээрэ толилдог юм.

Залуу бэшэгшэд өөһэдынгөө жаргалтай залуу наһые, инаг дураяа, арад зонойнгоо шэн габьяата ажал хүдэлмэриие, орон нютагайнгаа байгаалиин баялигые, замбуулин тээшэ аяншалагша-космонавтнуудые шүлэг, рассказууд соогоо магтан дуулана.

* * *

Түрэл литературынгаа хүгжэлтын замаар абьяаста алхамаар урагшаа дабхижа ябаһан сагта, һара, жэл бүри хэблэгдэн гаража байгаа томо роман, повесть болон поэмэнүүдһээ гадна, ялагас гэһэн бодолтой, гүнзэгы удхатай, уян хурсаар бэшэгдэһэн богонихон шүлэгэйшье хамтын дансада нэмэхэдэ баясамаар байдаг. Харин иигэжэ табсан табсангаар бодхоогдожо байгаа буряад литература баригшадай зэргэдэ шэнэ бэлигтэй барилгашанай ерэхэдэ, хоёр дабхар баясамаар. Юундэб гэхэдэ, имагтал эдэнэй дундаһаа литературынгаа байшан саашань бодхоолсохо ерээдүйн нарин дархашуул урган гарана ха юм.

Арбаад нүхэдэй шүлэг, поэмэнүүд поэзиин секцидэ табигдаа.

Бата Цырендэлэгэйн шүлэгүүд һайса мүлигдэнхэй, дотороо бодолтой байдаг. «Огторгой өөдэ шэртэнэб» гэһэн шүлэгынь илангаяа һайн байба. «Басаганда» гэһэн шүлэгынь магтуулаа.

Тиигэбэшье Бата Цырендэлэгэйн шүлэгүүдтэ мүнөө үеын шэнжэ хомор байһаниинь шүүмжэлэгдээ.

Цырен-Дулма Дондогой мүн лэ багшанарай институт дүүргээд, Исэнгын һургуулиин һуралсалай таһагые даана.

Залуу поэтессын шүлэгүүдэй һонор хурса, урин аялгатай, удха түгэлдэр байдагынь тэмдэглэгдээ.

Чимит Дарибазарон Чисаанын һургуулида түрэл хэлэ, литература заадаг. Шүлэгүүдынь «Буряад үнэн», «Шэнэ Үдэ» газетэнүүд болон согсолборинуудта толилогдодог.

Энэ нүхэрэй шүлэгүүд жэл бүри һайжаржа, гүнзэгы удхатай боложо байна. Тиигэбэшье залуу поэт шүлэг бэшэлгэдээ һаланшагаар хандана, мүрнүүдээ һайса мүлинэгүй. Яһала зохид баснинуудые бэшэдэг байбашье, тэрэнээ ута болгоно, һүүлдэнь тобшолол хэнэгүй гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Мархуу Цыренов Үльдэргын найман жэлэй һургуулида математика заадаг. Шүлэг бэшэһээр үнинэй. Залуу поэт үсөөнөөршье һаа, тоб гэмэ тодо бодолтой, уран найруулгатай шүлэгүүдые бэшэнэ. «Гүлгэн» гэжэ шүлэгынь илангаяа һонирхолтой.

Цырен Рыгзенов түрүүшынгээ шүлэг аяар 1945 ондо хэблүүлһэн байгаа. Энэ нүхэрнай мүн һүүлэй хэдэн жэлдэ хараа байса ургаа. Эхэнхидээ богонихон аад, удхаар һайн шүлэгүүдые бэшэнэ.

Саашадаа ш[...]лэн бэшэжэ ябаһан малшан **Ш. Бадмаев**, багша **Ц. Цыренжапов**, тоо бүридхэлшэ **Ж. Жанчиков** болон бусадай шүлэгүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Залуу авторнуудай түрүүшын туршалгануудта ехэхэн дутагдалнууд ушарна. Юундэб гэхэдэ, түрүүшынхеэ бүтээгдэһэн ямаршье хэрэгсэл шанараараа хойшонхидоо хүрэдэггүй ха юм даа. Шүлэг зарим талаараа энээндэ адлишуу. Тиимэһээ эрдэмээ, поэтическэ мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, саашадаа улам һайн удха түгэлдэр шүлэгүүдые залуу нүхэдэйнгөө бэшэжэ байхыень дүршэлтэй аха нүхэдынь юрөөгөө.

* * *

Коммунизм байгуулжа байгаа арад зонойнгоо гайхамшаг ажал хэрэг, жаргал түгэс ажабайдал гүнзэгыгөөр, зүбөөр харуулха гээшэ уран зохёолшын нангин уялга мүн. Иимэ үүргэеэ хүсэд дүүрэн бэелүүлхын тула уран зохёолшо эрдэм һургууляа саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, мэргэжэл шадабаряа һайжаруулха ёһотой гэһэн уряа бодол баримталан, бэлигтэй залуу прозаигуудай секци хүдэлмэреэ үнгэргөө. Энэ секцидэ хэдэн нүхэдэй повесть, рассказууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Ким Цыденовэй «Бусахал даа хабар» гэжэ повесть Буряадай номой хэблэлдэ гаража байна.

Энэнь ашагүйхэн дутагдалтай байһан юм. Автор тэдэ дутагдалнуудаа усадхажа, зохёолоо һайжаруулаа, һайн шанартай повесть болоо.

Гэлэгма Доржиева рассказуудые бэшэхэһээ гадна, Л. Воронковагай «Эгэшэ» гэһэн повесть оршуулжа байна.

Залуу авторай зохёолнуудай һайн талань тэмдэглэгдэхэ зуураа, дутагдалнуудынь шүүмжэлэгдээ. Зарим рассказуудынь һула. «Хониной отарада» гэһэн рассказайнь сюжет тодо бэшэ, геройнуудайнь образ бүдэхеэр гаргагданхай.

Михаил Батоинай «Амба сарай сэнтэй һаар» гэһэн рассказ соонь олон асуудал дайрагдаа, тиигэбэшье алиниинь шье хүсэдөөр бэелүүлэгдээгүй гэжэ шүүмжэлэгдэбэ.

* * *

Зол жаргалай гол хубинь ажал болоно. Ажалша хүн жаргалтай, алдар солотой, олондо хүндэтэй. Ажал хадаа хүнэй жаргалай гэрэлынь, үндэһэ һууринь, совет общестын гурим заншалай эшэ үндэһэниинь болоно. Тиимэһээ ажалша хүнэй сэдьхэл бодолой баялигые харуулха тушаа Хори, Яруунын залуу бэшэгшэд мартанагүй.

Залуу бэшэгшэд бүришье һайн зохёолнуудые бэшэхэ байбашье, шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тулада үшөөл багаар оролдоно гээд суглаан дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

А. БАДАЕВ.

ХЭЖЭНГЫН ХОЙМОРТО ТҮРЭҺЭН ШҮЛЭГҮҮД

Буряадай бүлэг уран зохёолшод Хори, Хэжэнгэ, Яруунын ажалшадтай уулзажа, шүлэг зохёолнуудтаяа танилсуулһан байна.

1. Халуун зүрхөө орхибоб

Хэшэгтэй баян
Хэжэнгын
зүрхэниинь
Шил гээшэ хаш,
Шилсаана уула!
Орой дээрэһээш
Обёорон хараа һаа,
Тонтогоолой
шэнээхэн
Тобхогорхон
машинаар
Хаягайш нариихан
Харгыгаарш ябаа
һаа,
Шамайе һанаандаа
Шангаар тэбэринэб,
Табатайхан
хүбүүгээ
Таалаһан шэнгеэр
Халзан майлыеш —
Хасарыеш тааланаб,
Зоригтой, баяртай
Зонойшни хүндын
Харюунь болгожо,
Халуун зүрхөө
Орой дээрэшни
Орхибоб, харыш!
Улаалзайхан болоод,
Толорхожо байг,
Ургыхан болоод,
Хүхэрхэжэ байг!

2. Үнэн сэдьхэлэй үреэл

Чисаанын совхозой директор Цырендондок Жамсуевнч Базаржаповта

Шэнэжэн мандаһан
Чисаана нютагаа
Альган дээрэмнай
Аржытар табяад,
Харуулан
хөөрэхэдэтнай
Хабархан, урмашан,
Олзуурхан шагнажа,
Омогорхон һуубабди.
Үнэн сэдьхэлэймнай
Үреэлые тоггоогыт:
Амжалтатнай улам
Арьбажажа байг лэ,
Ажалшадтнай улам
Баяжажа байг лэ!
Соёл гэгээрэлтнай
Һалбаржа байг лэ,
Соло алдартнай
Алтаржа байг лэ!

3. Хонишон болоод ябагалһайб

Хабарай ерэһэндэ,
Хагданай гараһанда
Барандаа хүхиһэн,
Баярлаһан хонид
Талаяа шэмэглэн,
Таран бэлшэнэ.
Холо саанань
Хонишон дуулана.
Хоёрдохи ябаган
Хонишон болоод,
Апрелиин арюухан
Агаараар амилан,
Дуратай һайхан
Дуугаа гүнгэнэжэ,
Сэбэрхэн уяхан
Сэдьхэлээ баясаан,
Аалиханаар даа
Алхажа ябаһайб.

4. Бултандамнай ойлгосотой...

«Таанарай шүлэг зохёолнуудаа уншахые шагнажа байхадаа, түрэл хэлэнэйнгээ тон һайханиие мэдэжэ, ехэл баясабабди даа».

Ород хэлэнэй багша Дулма Ванчиковагай үгэһөө.

Хэлээшэтнай, багша,
Хэмгүй зүб даа!
Элинсэг хулинсаг
Эсэгэ эхымнай
Эхиень табиһан,
Олон зуугаад
Он жэлнүүды
Ото дабаһан,
Уһандал сэбэрхэн,
Уулын булагай
Уяхан нугархай,
Ульгам хүнгэхэн,
Һалбаржа байһан
Һайхан сэсэгтэл,
Һаяхан мандаһан
Һаргама нарандал,
Буряад хэлэмнай
Бултандамнай
ойлгосотой.

5. Сэхыень хэлэхэдэ...

Һаяшаг Куба ошожо ерэһэн поэт Цыден-Жап Жимбиев бургааһанай гүлгэлһэн мүшэр бүхэли үдэр абажа ябаа.

Сэхыень хэлэхэдэ,
Сэдьхэлэйш нюусые
Балшыса хаража
Байнаб даа, нүхэр.
Үдэшэ клуб соо
Үгэ хэлэхэдээ,
Холын Кубын
Хододоо ногоон,
Баян һайхан
Байгаали тухай
Хөөрөө бэлэйш,
Хүнүүды гайхуулан.
Буряад нютагаймнай
Бургааһа шугынь,
Байгаали,
ургамалынь
Баһал һайхан даа!
Иимэл хадань
[...]эхэн гүлгэ
Эльбэжэ ябанаш,
Эльгэ зүрхөө
Баясаажа ябанаш.

Ш. НИМБУЕВ.

Энэрхы сэдьхэлтэнэй нэгэн

Хабарай үглөөе юунтэй сасуулжа болохоб! Үшөө хүрэжэ ерээдүй зунай һайхан сагые һануулжа, хүнгэхэн һэбшээн һэб-һабхан үлеэгээдхидэг. Үглөөнэй гимнастика радиогоор дамжуулагдан, дикторэй тодо хоолой хүнхинэнэ. Наран яларһаар мандана.

Хори тосхоной больницын хашаа соо һууһан хүнүүдэй хажуугаар саб сагаан халаад үмдэһэн залуушаг эхэнэр түргэн үнгэрхэ зуураа:

— Нүхэд, дан эртэ игаахаяа гараба хат,—гэнэ.

— Бараг даа. Эдэгэжэ байһан хүнүүдтэ хамаагүй юм ааб даа.

— Али тиимэ юм гү?—гэжэ тэрэ эхэнэрынь энеэбхилээд, саашаа ошоно.

— Манай Нина ёһоорхон хүн даа,—гэжэ нимгэхэн шэгтэй нэгэ хүн хэлэнэ.—Энэ хүнэй хүсөөр би хүл дээрээ гарааб. Оролдохо гээшэнь. Үхибүүгээ абажа байһан шэнгеэр бидэнээ бөөмэйлхэ юм.

— Тиимэ даа,—гэһэн хэнэйшьеб үгэнүүд тэрэнэй хэлэгшые батална.

Нээрээшье Хориин больницын инфекционно таһагай медсестра Нина Гудинотовае эндэхид һайн мэдэхэ. Больницын бүридхэлэй таһалгадахи «Һанамжа дурадхалай дэбтэрые» уншаад үзыт. Медсестра Гудинотовада хэды олон баясхалан бэшэгдэнхэй гээшэб!

Нина Гудинотова ажал хэрэгтээ шударгы, хүн зондо налархай, «эрхыдээ эмтэй, долёобортоо домтой» хүн даа.

— Хүн зоной элүүр энхые сахиха гээшэ харюусалгатай хэрэг гэжэ үнинэй мэдэрэгдэнэ. Өөрынгөө ажалда дурлангы, үнэн сэдьхэлһээ оролдохо хэрэгтэй. Мүнөө минии эмшэлжэ байһан хүнүүд намдаа бултал адли хайратайшье, хүндэтэйшье байдаг. Дежурлаха бүхэндөө шэнэ хүн, шэнэ хуби заяантай ушархаш. Хүн хүнэй нүхэр байха зэргэтэй, — гэжэ Нина Гудинотова хөөрэдэг.

Ц. Ринчинов.

Хори.

РЕПОРТАЖ

ХИРУРГТАЙ УУЛЗАЛГА

Аба эжын альган дээрэ тэнжэһэн алтан һайхан бэемнай! Шухала ушарай болоо һаа, энэ һайхан бэеэ Эхэ орондоошье зорюулхаар бэлэмди.

Гэхэ зуура ажабайдалай гүн соо умбажа ябахадаа, али нэгэн гэнтын аюулһаа гү, али алдуу эндүү гаргаһанай эсэстэ гү, али ондоошье ямар нэгэн шалтагаан дээрэһээ бэеэ муудаха, үбшэн үлбэр болохошье ушар тохёолдодог. Иихэдээ хэндэ хандадагбибди? Врачта ааб даа. Эдэнэрнай—совет хүнүүдэй согтой элүүр ябахын түлөө тэмсэгшэд хаям. Олохон хүнүүдэй «амиды бурханиинь шье болоһон байха». Юундэб гэхэдэ, үнэхөөр ехэ баатаршалга гарган, үхэлэй аманһаа мулта татажа абадаг байна бшуу. Эгээл иимэшүүлэй нэгэн тухай тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгэе.

Улаан-Үдын Трудовая үйлсэдэхи горбольницын шулуун гэрэй гурбадахи дабхарта гарабабди. Операционно сооһоо нэгэ хүниие түмэр тэргэ дээрэ хэбтүүлээд, ондоо таһалга руу шэрэжэ ябашабад. Хойноһоонь елэгэр харахан үһэтэй, ялагар хурсахан харасатай эхэнэр олон залуу басагадые дахуулаад гаража ерэбэ.

— Арайл тэсэжэ байгааб. Аргагүй хүндэ... операци хэхыень түрүүшынхеэ харааб. Ехэл һүрөөтэй. Хирург болохогүй хаб даа,—гээд нэгэниинь ама задагайрна.

— Зай, юундэ ходо айшоод, айбалхайгаараа амилжа ябагшабши. Иимэ ахирхан аад, үшөө эмшэн болохо хүсэлтэйш,—гэжэ нүгөөдэнь наада барин һагад харюусана.

— Анна Даниловна гээшэмнай ехэ дүйтэй, хурса һонорше ху.. байна. Юрэдөө тэрэ заахан хутагаараа яаһан бэрхээр эсхэнэб, нэгэшье шурбэһэ, һудал дайранагүй бшуу. Гар тархи хоёрынь адлил ульгамаар хүдэлнэ гээшэ ха. Тархи мүүтайшаг һаа, гар тиигэжэ хүдэлхэгүй ха даа. Энэш ехэл түни хүн байна. Би һаа хамагаа мартажархиха, гарнишье һалганаад, хүдэлжэ үгэхэгүй һэн, — гээд мүнөөхил аймхай гүүлдэг басагамнай хөөрөөд һаланагүй.

— Тугаарай отолуулһан хүнш ехэ архинша байһан юм ха. Архиин һогтуугаар лэ аюулда ороо гэнэ. Тэрэ өөрөө өөртөө ямар гам хайрагүйгөөр хандааб. Энээнһээ тэнэг ябадал юун байха бэлэй.

— Тиимэ даа. Энэшни операцида орожо, ами наһаяа абаруулааб гэжэ һанахагүйдөөшье болохо хүдхэшүүлэй нэгэн байгаа бэзэ. Манай нютагта ажаһуудаг юм. Дан хэтэршэһэн хүн гэлсэгшэ. Операцидашье ороод, ухаагаа барихыень мэдэнэгүйб даа. Юрэдөө үшөөл хаража үзэхөөр байха. Энэ һургууляа дүүргээд ошоходомни, намда баһал гай түбэг болохо хүн байха,—гээд шэхэ руунь шэбэнэн байжа үгэлнэ, хөөрэнэ... Тиигээдшье медучилищиин эдэ олон басагад коридор соо үни удаан тогтожо байнгүй, нэгэ уужам ехэ таһалга руу һубарилдаһаар оробо.

Үнөөхи бэрхэ хирург гэжэ магтуулдаг хурса хара эхэнэрнай эндэ шанаагаа тулангхай, энеэбхилэн һууна. Эсэнтэһэн янзатайшье һаа, ехэл урматай.

— Хотын хүндэшэг операци хэгдээ. Яһалашье һайнаар үнгэрбэ гээшэ ха,—гээд Бэшүүрһээ хирург болохоёо ерэһэн залуу врач Владимир Поленичкиндэ хандана.

— Зүб хэлэнэт. Намда ехэхэн лэ һургуули боложо үгөө,—гээд тэрэнь баяртайгаар харюусана.

Эдэнэр баһа нэгэ хүниие үхэлэй һабарһаа мулта татажа абаа бшуу. Баһа нэгэ илалта! Иигэжэ эритые барижа эсхэбэшье, хүнэй ами наһа абаржа шадаһан байхадань, үнэн зүрхэнһөө омогорхохоор.

Теэд булганай анхарал татадаг энэ эхэнэрнай хэн гээшэб? Абашеева Анна Даниловна. 1952 ондо Эрхүүгэй эмнэлгын дээдэ һургуули дүүргэһэнһээ хойшо городой больницада таһалгаряагүй хүдэлнэ. Арбан хоёр жэл соо! Баһа үнжөөд лэ операци хэһыень тоолоё. Хоёр мянгаад гү?! Хоёр мянгаад хүнэй абаргадаһан ами наһан!

— Эмнүүлээд, эдэгэжэ гараһан хүн аша туһа хэһыеш нэгэ наһан соогоо мартадаггүй. Уулзахал бүхэндөө урмашажа, баярлажа ябаха. Энэш маанадта—эмнэгшэдтэ юунһээшье үлүү ехэ бэлэг, сэдьхэлэй ехэ тэжээл ха юм даа,—гээд нүхэр Абашеева хөөрэнэ.

Энэ хурса ухаата, хурдан гарта хирургмнай гансашье хотодо бэшэ, мүн бөөрэ, сууха, эльгэн, хоолой гэхэ мэтын амин газарнуудта адли бэрхээр лэ операци хэдэг, тиихэдээ үбшэнтэн бүхэнэй байдалые уридшалан айхабтар наринаар шэнжэлжэ үзэдэг, үбшыень дахин дахин лаблажа танидаг, үбшэнтэндэ тэсэбэри ехэтэйгээр, урин налархайгаар хандадаг.

— Иимэ эмшэндэ аргалуулхадашье аятай. Үлүү булуу зан гэжэ огто байхагүй,—гээд нэгэ үбшэнтэнэй омогорхон хөөрэһэниие баһал дурдангүй яажа болохоб.

Мүнөө үедэ нүхэр Абашеева хоолойн хабдар үбшэндэ операци хэдэг ехэ мэргэжэлтэн гэжэ тоологдоно. Юундэб гэхэдэ, Москвада суутай профессор Олег Владимирович Николаевай хүтэлбэри доро тусхай һургуули гараа юм шуу.

Нүхэр Абашеева республикынгаа суута хирургнуудтай адлихан нэгэ зэргэдэ жагсан ябана. Баһа аймагай залуу хирургнуудые дүй дүршэлдөө һургана.

Анна Даниловнагай һайн һайхан ажал хэрэгтэнь бүри ехэ амжалта хүсэжэ, сэдьхэлээ ханан тараа бэлэйбди.

Р. ЦЫБИКОВ.

Нүүдэл правлениин заседани тухай

Һаяхан Хори тосхондо ехэ һонирхолтой суглаан болобо. Аймагай партийна гэгээрэлэй кабинедэй зал соо республикымнай мэдээжэ уран зохёолшод һүрэгөөрөө ерэнхэй, правлениингээ нүүдэл суглаа үнгэргөө бшуу.

Айлшадай дунда уран зохёолшодоймнай правлениин түрүүлэгшэ Намжил Балдано, прозаигууд А. Бальбуров, Ч. Цыдендамбаев, Ц. Дамдинжапов, поэдүүд Ш. Нимбуев, Ц. Дондукова, Ц. Жимбиев, Н. Дамдинов, А. Щитов гэгшэд байлсаа. Мүн Хори нютагта ажаһуудаг поэдүүд Ц. Номтоев, Б. Базарон суглаанай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

«Хориин литературна нэгэдэлэй хүдэлмэри тухай» элидхэл уран зохёолшо Цыден-Жап Жимбиев хээ.

Суглаанда хабаадагшад хоёр бүлэг боложо таһараад, Исэнгэ, Гүндэ, Нарһата, Эгэтэ, Үльдэргэ, Хэжэнгэ, Могсохон, Чисаана тосхонуудай ажалшадтай уулзалга хэбэ.

Д. Батожабайн шэнэ роман

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Дашарабдан Батожабай «Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ романайнгаа гурбадахи номые бэшэжэ дүүргэбэ.

— Энэ хадаа үнинэй һанаашалһан трилогиимни һүүлшын ном юм. Удха тухайнь хөөрэһэнэй үлүү гэжэ һананаб, юуб гэхэдэ, «Байгал» журналай дүрбэдэхи номерһоо эхилжэород, буряад хэлэн дээрэ толилогдохонь. Тэндэл уншахадаа, саашаа юун болоһыень, Аламжын, Жалмын, тэдэнэй хүбүүн Булад болон бусадай хуби заяае, ушаралта ябадалнуудые гүйсэд мэдэжэ абахат гэжэ һананаб, —гэжэ уран зохёолшо манай редакцида ороходоо мэдүүлээ.

Д. Батожабайн шэнэ романай үйлэнь 1905—1907 онуудта боложо,ород-япон дайнай үеые, тэрэ сагай хёмороо, тэмсэл зурагланхай. Буряад уншагшаднай шэнэ романиие халуунаар хүлеэн абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

Түсэбһөө гадуур

Горхоной модоной заводой Л. Голунько болон И. Сошиной бригаданууд Майн 1-нэй урдахи үдэрнүүдтэ һайнаар ажаллажа, түсэбһөө гадуур 300 кубометр модо бэлэдхэбэ. Мүнөөшье эдэнэр ажалайнгаа эршэ һуладхангүй, халаанайнгаа даабариие 115—120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

И. Кумсков,
Горхоной леспромхозой жолоошон.

Хурамхаанай совхоздо

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭБЭ

Эндэхи Үнэгэтэйн отделениин хонишод Бумбэрма Дылыкова, Чимит Замбуланова, Бутыд Эрдыниева гэгшэдэй отаранууд 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абахаар шиидээ һэн. Мүнөө тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ. Ахалагша хонишон Б. Далыковагай даадаг отарада 100 хониноһоо 94, бусад отарануудтань 90 гаран хурьган абтаа.

ҮДЭРЭЙ 700—800 ГРАММ

Совхозой 1-дэхи отделениин Үүлтэртэ фермын тугалшад Гарифа Гатаулина, Дарима Очирова, Вера Шапанаева гэгшэд ажалдаа магтаалтай. Тугалнуудаа һайнаар харууһалжа; шэгнүүрыень үдэрэй 700—800 грамаар нэмээнэ. Гидропонно аргаар ногоо ургуулжа, нарай тугалда эдюулдэг юм. Мүн минеральна тэжээл ходо үтэлсэнэ.

«ХУРАМХААН ДАМЖУУЛНА»

Хурамхаан тосхондохи радиоузел дамжуулга хэдэг болонхой. «Хурамхаан хэлэжэ байна» гэһэн дамжуулгада нютагай һонин тухай хэлэгдэдэг.

Г. Бадмаев,
хүдөө бэшэгшэ.

Ази, Африкын арадуудай нэгэдэлгые бэхижүүлхын түлөө

Ази, Африкын оронуудай һанал нэгэдэлгын Советскэ комитедэй президиумэй үргэн заседани апрелиин 8-да Москвада болоо.

Ази, Африкын арадуудай һанал нэгэдэлгын организациин соведэй VI сессидэ хабаадаһан советскэ делегациин ажал ябуулгые Президиум һайшаагаа. Мартын 22—27-до Алжирта болоһон энэ сесси дээрэ советскэ делегаци тодорхой дурадхалнуудые оруулжа, тэдээгээрнь шухала шиидхэбэринүүд баталан абтаһан байна. Энэ сесси дээрэ һанал нэгэдэлгын Советскэ комитедэй түлөөлэгшэдэй хэһэн ажал ябуулга хадаа империализмда, колониализмда эсэргүүсэн, тэмсэжэ байһан арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ дэлхэй дээрэхи бүхы түрүү хүсэнүүдтэй Ази, Африкын арадуудай улам нягтаар жагсалгада зорюулагдаһан байгаа гээд Президиум онсолон тэмдэглэгдээ.

Алжиртахи сессиин баталан абаһан документнүүд Афро-Азиин һанал нэгэдэлгын хүдэлөөе бури нягта жагсаалтай, улам эдэбхитэй болгохо, дэлхэйн бүхы түрүү хүсэнүүдтэй, хамагай түрүүндэ дэлхэйн социалис системын оронуудтай тэрэнэй холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоно гэжэ Президиумэй шиидхэбэри соо хэлэгдэһэн байна.

Һанал нэгэдэлгын хүдэлөөнэй үмэнэ табигдажа байһан гол зорилгонуудһаа анхаралыень һамааруулха гэжэ Хитадай түлөөлэгшэдэй һэдэлгэ гаргаһан болобошье, сессидэ хабаадагшад хадаа Афро-Азиин һанал нэгэдэлгые аршалан хамгаалха, гол ёһонуудыень бэхижүүлхэ зорилгоор үрэ ехэтэй горитой хүдэлмэри хээ гэжэ Советскэ комитедэй президиум һаналаа ханангяар тэмдэглээ.

Афро-Азиин һанал нэгэдэлгын хүдэлөөнэй бата жагсаалые һуларуулха зорилготой ябуулга хэхэ гэһэн Хитадай делегациин хараа бодолые һанал нэгэдэлгын Советскэ комитет эрид шууд буруушаагаа.

Арадуудые үндэһэ яһанайнгаа шэнжэ баримталан, таһалан холодуулха, бусад түбинүүдэй арадуудта, бусад түбинүүдэй бүхы түрүү хүнүүдтэ эсэргүүгээр Ази, Африкын арадуудые табиха зорилгоор Хитадай түлөөлэгшэд өөһэдынгөө дээрэлхүү хараа шугамые Афро-Азиин һанал нэгэдэлгын организацида баадхахые эрмэлзэһэн байгаа. Энэ эрмэлзэлгэнь бидэнэй дура тон ехээр гутаагаа гээд президиумэй шиидхэбэри соо заагданхай.

Һанал нэгэдэлгын Советскэ комитет хадаа пролетарска интернационализмын ленинскэ гол ёһонуудые өөрынгөө хүдэлмэридэ хододоо хүтэлбэри болгодог, саашадаашье болгохо, дээрэлхүү, үндэһэ яһанай илгаа гаргаха идхалгануудай хаанаһаашье хэгдээ һаань, тэрэниие эрид шууд буруушааха гээд Президиум тэмдэглэһэн байна.

Хитадай делегаци хадаа Афро-Азиин һанал нэгэдэлгын хүдэлөөе бэхижүүлхэ, империализмда эсэргүү тэмсэлдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ гэжэ эрмэлзээгүй, харин энэ хүдэлөөе һандаргаха, өөһэдынгөө хара амиие хараһан зорилгонуудта тааралдуулха, тус хүдэлөөндэ империализмда болон колониализмда эсэргүүсэн, арадуудай хэдэг тэмсэлэй бодото аша туһада оройдоошье тааруугүй Пекинэй гадаадын политическэ хараа шэглэлые хүдэлөөндэ баадхахые эрмэлзэнэ гэжэ Президиум дээрэ үгэ хэлэһэн советскэ делегациин гэшүүд тодорхой жэшээ дээрэ харуулһан байна.

Алжирай сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудай тодорхой программые Президиум хараалаа.

Ази, Африкын арадуудтай һанал нэгэдэлгын советскэ II конференцидэ бэлэдхэлэй ямараар хэгдэжэ байһан тухай асуудалые президиум мүн лэ зүбшэн хэлсээ. Тус конференци энэ оной майн 8-да Бакуда нээгдэхэ юм.

(ТАСС).

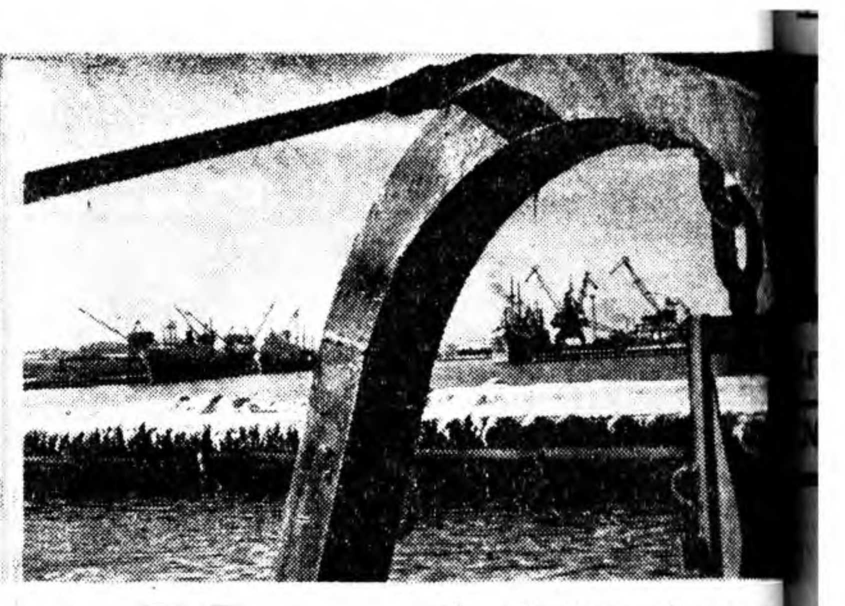

Холмск — Сахалинай гаһашадай, портын хү... мэришэд, морягуудай ... улам ехэ боложо бай... Һүүлшын 3—4 жэлэй ту... соо эндэ 40 мянган ду... жэн метр талмайтай ... байранууд баригдаа.

Городой худалдаа ... маанай портдо хэдэн ... баад судналнуудые хар... боломоор (баруун зах зураг). Целлюлоз, саа... загаһа ашаалһан кора... нууд эндэһээ тамархаяа... раба.

Элдэб һонин

ТҮРЭҺЭН ГАЗАРЫНЬ — КАСПИИН ДАЛАЙ

Иимэ тэмдэглэл, «Комсомолец» гэжэ пассажирска пароходой судовой журнал соо бэшэгдэбэ. Энэ пароходой Туркмениин Бекташ гэжэ портһоо Баку орожо ябаха үедэнь тэндэ һуужа ябаһан Мейханум Фараджова басага түрэжэрхёо юм. Нараһэнь судовой врач Григорян хүлеэн абажа найжалба. Бакуда хүрэжэ ерээд эхэ нялха хоёрые түрэлгын газарта абаашаһан байгаа. Тэдэнэй элүүр мэндын байдал һайн. «Комсомолец» пароходой бусаха тамаралгадаа Бекташ порт дээрэ зогсоходо, врач Андроник Григорян Мейханумай нүхэртэй уулзажа басагатай болоһониень дуулгажа, баяр хүргэбэ. Энэ басаганай түрэһэн тараһанай үнэмшэлгэ соонь—«Түрэһэн газарынь — Каспиин далай, пароход «Комсомолец» гэһэн тон хомор үзэгдэдэг тэмдэглэл бэшэгдэхэ болобо.

СТРАВИНСКИИН БАЛЕТ ТАШКЕНТДЭ

Игорь Стравинскиин «Петрушка» гэжэ баледые Ташкентдэ түрүүшынхеэ Узбетэй гүрэнэй филармониин симфоническа оркестр наадажа гүйсэдхэбэ. Тус балет Узбекистанай ниислэлэй олониитын зүгһөө халуун баяраар угтагдаһан байна.

«МОСКВАГАЙ ХҮБҮҮН»

Ородой алдарта ном хэблэгшэ тухай ровенскиин уран зохёолшо Лаврентий Кравцовой бэшэһэн ном иигэжэ нэрлэгдэнхэй. Тус зохёол дотор Иван Федоровой Украинада үнгэргэһэн һүүлэй жэлнүүдтэхи ажал ябуулганууд тухай, мүн тэрэниие «Москваһаа ерэһэн хэблэгшэ» гэжэ тэндэхи эгээлэй зон халуун дурлалаар тойрон хүндэлжэ байһан тухай бэшэгдэнэ. Баһа Львовой искусствовед Аким Запаско гэгшын «Түрүүшын хэблэгшэ» гэһэн шэнэ зохёол ородой арадай агууехэ хүбүүнэй ажабайдалда зорюулагдана. Энэ хадаа документальна очерк юм. Тус номые уран зурагша Юрий Гапон уралан шэмэглээ. Тус номой автор Львов хотодо барлагдаһан «Апостол», «Букварь» болон бусад хэблэлнүүдэй түүхые шэнжэлэн шудалхаһаа гадна, түрүүшын хэблэгшын хэблэл барлаха арга дүршэлыень шэнжэлбэ.

ХАЛЬМАГ ҮРГЭН ТАЛА НЮТАГААР

Хальмагай автономито республикын таряашад нёдондо жэл амжалтатайгаар ажаллажа, эхэ орондоо 18 миллион гаран пүүд таряа тушааһан юм. Техникые зүбөөр ашаглаһанай, тарилгын болон хуряалгын хүдэлмэриие механизацилһанай ашаар иимэ ехэ амжалта туйлагдаһан байна.

Тус республика 1963 ондо 987 шэнэ трактор, 980 комбайн болон ашаанай 500 автомашина абаһан байгаа. Мүнөө жэлэй хабарай тарилгын урда тээ Хальмагай АССР-тэ шэнэ шэнэ техникэ ерэжэ үргэлжэлһөөр байна. Волгоградһаа болон Харьковһаа «ДТ-75», «Д-74» түхэлэй хүсэтэ хэдэн арбаад тракторнууд абтаба. Мүн «К-700» түхэлэй олон тракторнууд Ленинградһаа абтахаар хүлеэгдэнэ. Таряанай «СК-4» түхэлэй 400 комбайн тус республикада һаяар асарагдаха юм.

МАШИНААР ТОО БҮРИДХЭХЭ ЦЕХ

Целиннэ хизаарай хүдөө ажахыда машинаар тоо бүридхэхэ түрүүшын цех Хойто-Казахстанай областиин «Искра» совхоздо нээгдэбэ. Энэ цех соонь тоо бүридхэн бодохоор, тооложо бэшэхэ болон фактурна машинанууд табигдан түхеэрэгдэнхэй. Машинаар тоо бүридхэлгэ хадаа тоололгын ажалые нилээд ..урдадхахаһаа гадна, тоо бүридхэлдэ алдуунуудые огто гаргахагүйдэ хүргэхэ юм. Мүн тоосоо бүридхэлэй ажалтан гурба дахин үсөөн болохо тула сүлөөлэгдэгшэд үйлэдбэрилхы ажалда хүдэлмэрилхэ болоно.

(АПН).

ХАХАСАШАГҮЙ Х...

Виниамин Иннокентьеви... бутовскиин даадаг монтаж... дай коммунис ажалай бри... гэшүүд Борис Кириченко ... Малофеев хоёр хахасашагүй... нүхэд. Эдэнэр Улаан-Үдын ... заһабарилгын заводой үй... риин түрүүшүүл.

Ажалайнгаа үдэрэй һү... Юрий үдэшын хүгжэмэй һ... лида һуралсана. Тиихэдэ ... дүй дүршэл ехэтэй электр... нууршан. Заводой хүтэлбэр... шэд тэрэниие мэргэжэлээ ... лүүлхынь тулада үдэшын ... да эльгээгээ.

Борис Юрий хоёр амар... үдэрнүүдтэ хоюулан сугтаа ... жа, клубай сценэ дээрэ наа... тэндэ эмхидхэгдэһэн нииты... жээ ябуулгануудта эдэбхитэ... хабаадалсадаг.

Д. Балдан...

ХИЛЫН САADAНАҺАА

Норвеги СССР хоёрой хани барисаан бэхижэнэ

ОСЛО, апрелиин 11. (ТАСС). Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой Норвегидэ аяншалхаяа байһыень Норвегиин арад ехээр һайшаана, тэрэниие хүндэтэйгөөр угтаха гэжэ стортингын дээдэ палатын президент Нильс Хенсвал мэдүүлээ. Урда Норвегиин промышленна центр болгошо Моссе городто «Норвегия—Советский Союз» гэжэ бүлгэмэй отделениин суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэрэ иигэжэ мэдүүлээ. Норвеги Советскэ Союз хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоһоор 40 жэлэй ойдо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Норвегидэ аяншалхаяа байһанда энэ суглаан зорюулагдаһан байна.

Норвегиин болон Советскэ Союзай хоорондохи хани харилсаае бэхижүүлхэ замда энэ аяншалга саашанхи алхам болохо гэжэ этигэжэ байһанаа Н. Хенсвал элирхэйлэн мэдүүлээ.

СССР-һээ Норвегидэ байдаг элшэн сайд Н. М. Луньковой хэлэһэн үгые суглаанда хабаадагшад ехэ һонирхолтойгоор шагнаа.

Скопледэ газарай хүдэлхэдэ тохёолдоһон хохидол

БЕЛГРАД, апрелиин 11. (ТАСС). Скопледэ үнгэрэгшэ жэлэй июльдэ газарай хүдэлхэдэ тохёолдоһон гарза хохидолые тодорхойлхо талаар союзна комиссиин мэдээсэлые Югославиин хэблэл толилбо. Газарай хүдэлхэ үедэ 1.070 хүн гэмтэжэ үхөө, 3.300 хүн шархатаа. Тэдэнэй 1.200 хүниинь хүндөөр шархатаһан байна гэжэ мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Бүхы дээрээ 347 миллиард динарай материальна хохидол ушаруулагдаһан байна. Энэ хадаа Скопле городой бүхы зөөри хогшолой 82,6 процентнь болоно.

Бирмын ажалшадта хандалга

РАНГУН, апрелиин 11. (ТАСС). Бирмын социалис программын партиин центральна эмхидхэлэй комитет мүнөөдэр уряа гаргажа ажалшадта хандаһан байна. Бирмын экономикын элдэб һалбаринуудые гүрэнэй мэдэлдэ абажа байһан хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһалхыень энэ хандалга соогоо ажалшадые урялһан байха юм. Капиталис этэгээдүүдэй эсэргүүсэлтэ үзүүлбэшье, Бирмын Революционно совет хадаа социализмын замаар Бирмын дабшаха программые саашадаашье бэелүүлхэ гээд хандалга соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энэ хадаа тус программые бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудай нэгэн болохо байна. Зарим предприятинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха, капитализмые усадхаха гэшэ Бирмын арадай экономико байгуулха хэрэгтэ гол ухаа шанартай гээд хандалга соо тэмдэглэгдэнэ.

Эб найрамдалай, социализмын агууехэ хэрэгэй түлөө тэмсэл

СОФИ, апрелиин 11. (ТАСС). Дэлхэйн социалис хани нэгэдэлэй, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй жагсаалые бэхижүүлхэ гэжэ КПСС-эй болон Советскэ правительствын угаа ехээр эрмэлзэдэг байһые апрелиин 9-дэ Будапештдэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Н. С. Хрущев элирхэйлэн мэдүүлһэн байна гээд «Работническо дело» гэжэ газетэ мүнөөдэр редакционно статья соогоо бэшэнэ. Энэ статьяеынь БТА агентство дамжуулһан байна. Социалис оронуудай, дэлхэйн олон түмэн коммунистнуудай нэгэдэлэй түлөө тэмсэл хадаа хүн түрэлтэнэй эгээн лэ гэгээн гэрэлтэ эрмэлзэлгын—эб найрамдалай болон социализмын хүсэдөөр илан мандахын түлөө тэмсэл болоно гээд статья соо хэлэгдэнэ.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хуушарһан, олониитэһээ таһарһан, авантюрис хараа бодол, һандаргахы ябуулга социалис лагериин болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлдэ аюул тохёолдуулна гээд «Работническо дело» тэмдэглэнэ.

Һуйдхэхы ябуулга хэгшэдтэй тэмсэхэдээ, хүгжэжэ байдаг марксизм-ленинизмда, эб найрамдалай болон социализмын агууехэ хэрэгтэ үнэн сэхэ байдаг БКП КПСС-тэй хамта түрүүшын зэргэдэ ябаха гэжэ газетэ бэшэнэ.

Венгридэ Н. С. Хрущевой аяншалга советско-венгерскэ хани барисаанай һайндэр болохоһоо гадна, социалис оронуудай хани барисаанай, харилсаа холбооной, бата бэхи нэгэдэлэй илан мандалга болоно гээд «Земеделско знаме» газетэ редакционно статья соогоо бэшэнэ.

СЭВ-эй САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ

БЕРЛИН, апрелиин 11. (ТАСС). Мүнөөдэр толилогдоһон коммюникеһээ хаража үзэхэдэ, Валютно-финансова асуудалнуудай талаар Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй саг үргэлжын комиссиин заседани апрелиин 7-һоо 10 хүрэтэр Берлиндэ болоһон байна.

Болгариин, Венгриин, Монголой, Польшын, Румыниин, Чехословакиин, ГДР-эй болон Советскэ Союзай делегацинууд заседанида хабаадаа. Вьетнамай Демократическа Республикын, Хитадай Арадай Республикын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын, Кубын Республикын түлөөлэгшэд ажаглагшад боложо байлсаа. Экономическа харилсаа холбооной уласхоорондын банкын түлөөлэгшэд комиссаар зорюута уригдажа ерэһэн байна.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хоорондохи тоосооной гуримые саашадань нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудые комисси зүбшэн хэлсээ. 1963 ондо хэгдэһэн хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые комисси зүбшөөд, энэ жэлдэ хэхэ ажал ябуулгынгаа зорилгонуудые хараалаа.

Хүсэд үгээ ойлголсолгын, аха дүү ёһоной оршон байдалда комиссиин заседани үнгэрөө гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Унэн зүрхэнэй үгэнүүд

БУДАПЕШТ, апрелиин 11. (ТАСС). Будапештдэхи советскэ посольстводо хэдэн зуун бэшэгүүд, телеграммanууд ороно. Эдэ үдэрнүүдтэ Венгридэ айлшалһан советскэ партийно-правительственна делегациие толгойлогшо Никита Сергеевич Хрущевто эдэ бэшэгүүд болон телеграммanууд зорюулагдаһан байха юм. Советскэ Союзда баясхалан хүргэжэ байһанаа бэшэгүүдэй авторнуудай нилээд олониинь шүлэгүүдээр элирхэйлэн мэдүүлхые хүсэдэг байба. Авторнуудай нэгэн летчик Михай Хорват өөрынгөө шүлэгые эб найрамдалай түлөө түрүүшын тэмсэгшэ Н. С. Хрущевто зорюулһан байха юм. Михай Хорват гэгшын хоёрдохи шүлэг «Нүхэр Ленинтэй хөөрэлдөөн» гэһэн гаршагтай. Владимир Ильичтэ хандаха зуураа, совет космонавтнуудай баатарлиг габьянууд тухай автор хөөрэнэ.

Эб найрамдалай, шэнэ золтой жаргалтай ажабайдалай түлөө тэмсэлдэ, совет арадта, Н. С. Хрущевто зорюулагдаһан дуунууд болон шүлэгүүдые олон хүнүүд эльгээһэн байна.

Гвиней үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалтай тэмсэнэ

КОНАКРИ, апрелиин 11. ТАСС-ай корреспондент О. Князев иигэжэ дамжуулна:

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалтай тэмсэхэ талаар национальна кампани Гвинейн Республикада эхилээ. Энэ кампаниин эхилһэн тухай Конакрида болоһон залуушуулай ехэ митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, залуушуулай хэрэгээр верховно комиссар Моктар Диалло соносхоһон байна.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые—колониализмын хүндэ хүшэр хойшолонгуудай нэгые усадхаха гэшэ ороной экономическа, социальна болон соёлой саашанхи дэбжэлтые хангаха шухала эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ эндэ тоологдоно. Гвиней бэеэ даанхай байдалтай болоһонһоо хойшо эрдэм гэгээрэл хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаа. 1957 ондо орон дотор үхибүүдэй 8 шахуу процентнь һурадаг байгаа һаа, мүнөө һургуулиин наһанай үхибүүдэй 40 шахуу процентнь һуралсалда хабаадуулагданхай. Гэбэшье Гвинейн арбан хүнэй наймааниинь мүнөө хүрэтэр уншажа, бэшэжэ шададаггүй байһаар.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалтай тэмсэхэ программа ороной залуушуулай организациин—ЖРДА-гай хабаадалгатайгаар зохёогдоһон байха юм. Түрүүшын бүлэг багшанар бэлэдхэгдээ. Тэдэнэр ороной элдэб районуудта эльгээгдэхэ байна. Каникулай үедэ һургуулинууд болон колледжануудай һурагшад энэ хүдэлмэридэ хабаадалсаха байна. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые богонихон болзор соо усадхаха гэжэ программын ёһоор хараалагданхай.

Алжирта шэнэ мүнгэн гаргагдаба

АЛЖИР апрелиин 11. (ТАСС). Алжирай Арадай Демократическа Республикын правительствын декредээр мүнөөдэрһөө динар гэжэ шэнэ мүнгэн гаргагдаа.

Декредэй ёһоор Алжирай бүхы газар дээрэ хуушан мүнгэнүүд (Алжирай франка) шэнээр һэлгэгдэхэ юм.

БОКС

УУЛЗАЛГА 8:2 ТООТОЙГООР ДҮҮРЭ...

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр боксдо дуратай городоймнай ажалшад Гүрэнэй ород драмын театр соо сугларжа, хоёр городуудай—Улаан-Үдэ, Шэтын суглуулагдамал командануудай наадахые һонирхон ...ба. Манай республикын нэрэ солые спортын мастернууд Иван Божунов, Владимир Ильин, Валерий Кондаков, Александр Емельянов, Василий Иванов, нэгэдэхи разрядтайшуул Михаил Шантанов, Николай Пипич, Василий Батоцыренов гэгшэд хамгаалһан байна.

Хоёр городой спортсменүүдэй парадта жагсаһанай удаа, спортсменүүд хойно хойноһоо һубарилдан рингдэ гаража, боксын гоё һайхан техникэ, өөһэд өөһэдынгөө ургажа ябаа дүршэл шадабари харуулна.

— Рингын улаан буланда Шэтэ городой, областиин чемпион, Советскэ Союзай Герой Геннадий Коротковой нэрэмжэтэ шанда хүртэһэн, энэ жэлдэ мастерай нормо дүүргэһэн Владимир Чугуевский манай залуу мастер Иван Божуновтой наадахань,—гэһэн соносхол бултанай анхаралые татана.

Сагшье хүсэжэ, набтаршаг аад, булса сулса болошоһон һайхан бэетэй Владимир манай боксерой урдаһаа добтолхоор бэеэ зэһэнги маягтайгаар бодожо ерэбэ. Иван Божунов нүхэрэйнгөө добтолходо халта харюу үгөөд лэ гэдэргээ сухарижа, добтолхо арга бэдэрнэ. Түрүүшын хоёр раундын туршада очконуудые абажа урдиһан Иван Божунов гурбадахи раундда шүүгдээшье һаа, түрүүшын очко командадаа асарна.

Рингдэ хоёрдохи ээлжээндэ гараһан Улаан-Үдын нүгөөдэ мастер Владимир Ильин залуу боксер Валерий Никулиниие нокдаунда оруулжа байгаад, бэлэхэнээр илажа шадаа.

Спортын мастер Александр Емельяновтай наадахаар ерэһэн нэгэдэхи разрядтай Александр Шемелин тиимэшье бэлэхэнээр дүрөө абтахаар бэшэ, шадал зэргээрээ добтолноошье, бэеэшье хамгаалжа урдина. Түрүүшын хоёр раундын туршада аб адлихан очконуудтай боложо ябаһан эдэнэр, гурбадахи уулзалгын соносхогдохотой зэргэ дахинаа добтололсожо ороо. Боксын һайн техникэ харуулжа шададаг Александр Емельянов нүхэртөө добтолһоор добтолжо, очкогоороо диилэбэ.

Дундашаг зэргын бэетэйшүүл—Виктор Назаренко (Шэтэ) спортын мастер Василий Ивановой урдаһаа гонгын сохигдохотой зэргэ нюдэ нюургүй добтолжо ороо. Арһан бээлэйн эзэн болоһон Василий нүхэрэйнгөө добтолгодо онобшотойхон харюунуудые үгэжэ ябатараа, нокдаунда орожорхибо. Хоёрдохи раундын туршада алдаһан тэрэ очкогоо бусаажа, дүн гаргахада, баһал очкогоороо шүүһэн байшоо.

Республикынгаа нэрэ солые хамгаалхаар бэеэ зэһэһэн Михаил Шантанов Николай Пипич хоёр энэ үдэр яһала тугшарһан, мэгдэһэн байна. Ушарынь хэлэхэдэ, айлшаар ерэһэн боксернууд Валерий Букатич, Юрий Полещук гэгшэд нүхэдтөө тиимэшье бэлээр шүүгдэхээр бэшэ, һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа шадаа. Тээд нааданай дүршэл, техникэ гээшэмнай баһал онсо өөрэ илгаатай аад даа. Улаан-Үдын түлөөлэгшэд айлшадайнгаа добтолгодо сэбэр, һайхан харюу үгэжэ байгаад наадаяа шүүһэн байна.

Нүгөөдэ уулзалга үнгэргэхөөр бэеэ зэһэһэн спортын мастер Валерий Кондаков, нэгэдэхи разрядтай Василий Батоцыренов гэгшэдтэй тэнсэхэ боксернуудай үгы дээрэһээ үшөө хоёр очко улаан-үдынхидтэ бэшэгдээ. Мүн айлшадай хоёр боксертой наадаха шэгнүүртэнэй үгы дээрэһээ, баһал хоёр очко айлшадта бэшэгдэбэ. Тиигэжэ нүхэр ёһоной энэ уулзалга 8:2 тоотойгоор дүүрэжэ, Улаан-Үдын суглуулагдама... манда эндэ шүүһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) ...тын мастер Владимир Ильин ...рий Никулин хоёрой уулза... руулагдана.

Л. Хайдуровай ...

Шата...

Зургаадахи уулзалга. Рес...кын түрүү һуури эзэлхын ... эхилһэн мүрысөөнэй энэ уулз... болоходо, нааданда эркимлэжэ... һан Лубсама Гармаева ма... кандидат Амбаев хоёрой наада... тание һонирхуулаа. Шат... Гармаева нааданай дүүрэхэ... тэнсэхээр забдабашье, ура... дэжэ, шүүгдэшэһэн байна. Н... тай наадаһан Игумнов яһала... наар добтолжо ябатараа ал... жэ, дахинаа шүүгдэшэбэ. ... Самаринтай наадахадаа ... арга боломжые бирагүйгөөр ... лэжэ, нүхэртөө шүүгдэһэн ту... мэдэрээ. Житомирскитай на... Краснов бодонуудаа үгэжэ б... шадамар бэрхээр наадажа ... байна. Буруугаар добтолһон ... ров бэрсээ алдаһанай һүүл... тиндэ шүүгдээ. Шатаршад ... — Бурлаков, Яблошевский ... чинников гэгшэд тэнсэһэн, ... ков Мункоев, Тоглоев, Дугаро... шэтэй наадан хойшолуулагдаа.

Зургаан уулзалгын удаа ... шатаршан Бадма Амбаев та... 4,5 очкотой, нэгэ хойшолуу... һан партитай түрүүлжэ яба...

Вл. Егои...

Сагай урьдари...

Улаан-Үдын гидрометобсе...риин мэдээсэлэнэй ёһоор, ... дэр республика доторнай бага ... тэйшэг байха, саһа шиг оро... Баруун хойноһоо һулашагаар ... хилха. Хойто аймагуудай нют... даар 2—7 градус хүйтэн, Б... шадар 3 градус хүйтэнһөө 2 ... дус хүрэтэр дулаан байха. Б... нютагуудаар 2—7 градус ду... Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 7—9 ... дус хүйтэн, үдэртөө 4—6 гр... дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Апрелиин 15—16-най үдэр... тэ бага зэргэ үүлэтэй байха, ... шиг орохогүй. Баруун тээһэ... да зэргээр һалхилха. Һүүл... хойто аймагуудаар 15—20 гр... урда аймагуудаар 6—11 гр... хүйтэн байха.

Уласхоорондын тэмдэглэлнүүд

Хэниинь хэнээ хинанаб?

Бундесвер НАТО-гой хиналта доро байдаг дээрэһээ эб найрамдалда харша энэ тэрэ һэдэлгэ хэхэ аргагүй юм гэжэ Баруунай буржуазна газетэнүүд ходо батална. Баруун Германиин «хүлэг» ба атлантическа «баатар» тухай үльгэр домог Рейн мүрэнэй эрьенүүд шадар мүндэлөө. Гэбэшье һанаанһаа абтаһан бүхы юумэдэл, тэрэ буруу һурэшоо гэжэ ажабайдал харуулна.

НАТО-гой саг үргэлжын сэрэгэй комитедэй түрүүлэгшын тушаалһаа генерал Хойзингерой (гурбан жэлэй туршада байһанай һүүлээр) һаяхан буухын урда тэрэнэй түсэб эли болоо. Атлантическа энэ Союзай дээдын сэрэгэй түйсэдхэхы захиргаанда бундесверэй дээдэ зэргэтэй офицерэй толтойлхо тусхай штаб байтуулхые Хойзингер дурадхаһан байха юм. Саг үргэлжын комитедтэ США-гай, Франциин, Англиин түлөөлэгшэд ородог һэн. Харин мүнөө Атлантическа хэлсээндэ «сэрэгэй шиидхэхы оруулалта» хэнэбди гэһэн шалтаг барлаад, Бонн НАТО-гой энэ «нангин» захиргаанда орохые эрмэлзэдэг боложо байнхай. НАТО-гой штабуудай бүхы хүтэлбэриие гартаа абаха арга тэдэнэртэ олгохоор тушаалнуудые эзэлхэ гэжэ бундесверэй генералнууд оролдоно.

Баруун Германиин сэрэгэй тушаалтадта Саг Үргэлжын комитет эгээн лэ һанаха юумэниинь болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэдэнэр энэ орьёл үндэрые добтолон абахын тулада бүхы хүсэ шадалаа гаргана, тиин дээдын албан тушаалнуудые хойно хойноһоонь эзэлжэ байна. Үдэр хоног үнгэрхэ тудам улам бүри убайгүй боложо байһан Баруун Германиингаа ханинарта атлантическа ами нэгэтэниинь тушаалнуудһаа үтэлсэхэ баатай болоно. Жэшээлхэдэ, генерал Шпейделиин Түбэй Европодо НАТО-гой ябаган сэрэгэй хүсэнүүдые командалагшын тушаал эзэлхэтэйнь сасуу, тэрэнэй штаб урдын гитлеровскэ офицернүүдээр дүүргэгдэжэ эхилээ һэн. Бонной генерал Вирзинг оперативна штабай начальник байһан английскэ генерал Томпсоной орондо ороо. Английска маршал Константайн һүүрияа генерал Ферчдэ сүлөөлжэ үгөө. Тиин байтар Шпейделиин тушаалда вермахтда тэрээнтэй сугтаа хүдэлһэн генерал Кильмансег һууһан байна. Гэбэшье англичанууд, итальянецууд бэшэ, харин ФРГ-гэй немецүүд лэ английска, итальянска болон бусад дээдын офицернүүдые һэлгээ.

Мүнөө үедэ НАТО-гой элдэб штабуудта, тааруулан зохилдуулгын түбэй газарнуудта бундесверэй 1.500 гаран түлөөлэгшэд хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда гушан генералнууд захиргаанай дээдын тушаалнуудые эзэлнэ. Европодо НАТО-гой главнокомандалагшын штабай начальнигай орлогшын, Түбэй Европодо ябаган сэрэгэй хүсэнүүдые командалагшын, НАТО-гой нэгэдэмэл Балтиин флодые командалагшын г. м. Нёдондо жэл Парижэдахи НАТО-гой, штаб-квартирада зонхилхы тушаалнуудта хүдэлдэг Баруун Германиин генералнуудай тоо дүрбэһөө долоо хүрэтэр ургаа. Ядерна боеголовконуудые хадагалгын, ракетно-ядерна түхеэрэлгэнүүдые хаагуур байрлуулгын, тэдэниие хэрэглэлгын хойноһоо хинажа байдаг ядерна буу зэбсэгэй асуудалаар Европодо НАТО-гой главнокомандалагшын орлогшын штабта орожо хүдэлхые Бонной офицернүүд илангаяа эрмэлзэнэ. Энэ шухала тушаал эзэлхэ аабзабди гэжэ хүсэжэ байһанаа Бонн нюунагүй.

Мүнөө үедэ НАТО-гой бүхы дээдын тушаалнуудые Баруун Германиин сэрэгэйхид эзэлжэ байна. Тиимэһээ мүнөө НАТО-гой бундесверые хинажа байһан тухай бэшэ, харин бундесверэй НАТО-гой сэрэгэй машиные хиналтадаа абалгаяа шангадхажа байһан тухай хэлэхэ хэрэгтэй.

Д. ГУДКОВ,
АПН-эй шэнжэлэгшэ.

Редактор
Ц. О. ОЧИРО...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У... улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. ред...тора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-... отделов: сельскохозяйственного производства и партий... жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и парт...ной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическ... —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсел...ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и пер...дов —34-05.

гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Сов... Министров Бурятской АССР.

Н00089. Зак. № 371...

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюүр.
1964 оной апрелиин 14.